

Агар фуқаро ўз ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш мақсадида бирор бир давлат органига мурожаат қилган бўлса-да, аммо ушбу фуқаронинг манфаатларига зид равишда бошқа қарор қабул қилинса ва бунинг оқибатида фуқарога зарар етказилган бўлса, инсон ҳуқуқлари ҳимояси нима бўлади?

3 бет

Тепадан сув тошган чоғи, — у беҳафсалалик билан бориб, бир четга ўраб қўйилган гиламни кўтариб кўрмоқчи эди, қўлига соч илашгандек бўла-ю, юраги ортга тортиб кетди. Нима бўлганини англолмай, ён қўшнисиникига югурди.

8 бет

Mustaqillik huquq demakdir

1997-yil 27-avgustdan chiqa boshlagan www.huquq-gazeta.uz

2010-yil 5-avgust, №31 (708)

Ўзбекистон Республикаси Бosh прокуратурасида Бosh прокурор Р.Қолиров раислигида кенгайтирилган ҳайъат мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлисида прокуратура органларининг мамлакатда қонунийликни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини муҳофаза қилиш, жиноятчилик ҳамда ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш борасидаги 2010 йилнинг биринчи ярмидаги фаолияти аёнлари муҳокама қилинди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг 2010 йил 29 январда Вазирлар Маҳкамасининг 2009 йилда республикани ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш аёнлари ва 2010 йилда иқтисодиётни барқарор ривожлантиришнинг энг муҳим устувор вазифаларига бағишланган мажлисидаги маърузасидан келиб чиққан ҳолда прокуратура органлари томонидан қонун устуворлигини таъминлаш, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш борасида муайян ишлар амалга оширилди.

Аҳолининг ижтимоий муҳофазаси ва бандлигини таъминлаш ишлари прокурор назоратининг доимий диққат марказида бўлди. Янги иш ўринлари яратиш, фуқароларни иш билан таъминлаш бўйича қонун талабларининг сўзсиз бақарилишини таъминлашга устувор аҳамият берилди.

Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлигини қўллаб-қувватлашга қаратилган қонунлар, Ўзбекистон Республикаси Президенти

Ҳайъат мажлиси

ти Фармонлари ва қарорлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ижросини таъминлашга алоҳида эътибор қаратилиб, тадбиркорлик фаолиятининг ривожланиши йўлидаги маъмурий тўсиқлар ва бюрократия ҳолатларини аниқлаш ва бартараф этишнинг зарур чоралари кўрилди.

Ҳайъат мажлисида кичик бизнес субъектларининг ҳуқуқий ҳимоясини таъминлашга қаратилган тадбирларни кучайтириш борасида вилоятлар прокурорлари ва уларга тенглаштирилган прокурорларга ҳамда Бosh прокуратура ҳузуридаги департамент ва унинг ҳудудий бошқармалари бошлиқларига аниқ вазифалар юклатилди.

Қишлоқ ҳўжалиги соҳасида қонунлар ижросини назорат қилиш, деҳқон ва фермерларнинг ҳуқуқларини ҳимоялаш, қишлоқ ҳўжалигидаги суиистеъмолчиликларга барҳам бериш каби вазифаларни бажариш борасидаги фаолиятнинг самардорлигини ошириш лозимлиги ҳақида кўрсатмалар берилди. Шу билан бирга, ҳайъат мажлисида прокурор назоратининг бошқа йўналишларида ҳам муайян натижаларга эришилганлиги қайд этилиб, йўл қўйилган камчиликлар қаттиқ танқид остига олинди.

Фуқароларнинг ижтимоий ҳимояси, соғлиғини сақлаш ҳамда шу каби бошқа ҳуқуқларининг кафолатланишига қара-

тилган қонунлар ижроси юзасидан айрим вазирликлар, давлат қўмиталари, идоралар ва ҳўжалик юртувчи субъектлар томонидан қонунбузишларга йўл қўйилганлиги эътироф этилиб, бу соҳада назоратни кучайтириш ва мутасадди идоралар томонидан йўл қўйилган қонунбузишларни бартараф этишнинг зарур чораларини кўриш топширилди.

Янги иш ўринлари яратиш, қишлоқ жойларда уй-жой, ишлаб чиқариш ва ижтимоий инфратузилма объектларини қуриш орқали аҳолининг бандлик ва турмуш даражасини тубдан оширишга қаратилган қонун ҳўжатлари ижросини таъминлаш ишларини янада фаоллаштириш лозимлиги таъкидланди.

Шу каби ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш, иқтисодиёт тармоқлари ва соҳаларини модернизация қилиш, тўлов ва шартнома интизомини ҳамда молия-банк тизимини мустаҳкамлаш, нақд пулнинг банкдан ташқари айланмасини қисқартиришга оид қонунлар ижроси устидан назоратни кучайтириш талаб этилди.

"Баркамол авлод йили" Давлат дастури ижроси, шунингдек, умумтаълим мактабларининг 9-синф биттувчиларини таълимнинг кейинги босқичига жалб этиш ҳамда коллеж ва лицей биттувчиларининг бандлигини таъминлаш масалаларига алоҳида эътибор қаратиш топширилди.

У.МАДРАХИМОВ,
Ташкилий-назорат ва таҳлил
бошқармаси катта прокурори

Бosh прокуратура ҳузуридаги Солиқ, валютага оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаменти томонидан соҳадаги жиноятларни аниқлашда тезкор-қидирув имкониятларидан тўлиқ фойдаланиш, яшнри иқтисодий фаолиятга қарши курашиш борасидаги камчиликлар танқид қилинди. Бу йўналишдаги ишларни кучайтириш лозимлиги кўрсатиб ўтилди.

Хуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг жиноятчиликка қарши курашиш борасидаги фаолияти мувофиқлаштирилиб, улар ўртасида ўзаро ҳамкорлик таъминланиб келинган. Шунга қарамадан республика бўйича айрим жиноят турлари ошган.

Мажлисида жиноятчиликнинг олдини олиш ва профилактика қилиш, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар фаолиятини янада кучайтириш, бу жараёнда жоматчилик имкониятларидан кенг фойдаланиш юзасидан кўрсатмалар берилди. Шунингдек, жиноят ишлари юзасидан дастлабки тергов олиб бориш, жиноят ҳақидаги ариза ва хабарларни ҳал этиш борасида йўл қўйилган камчиликлар танқид қилиниб, тергов сифатини ошириш, жиноятларни марказлашган ҳисобдан яшириш ҳолатларининг олдини олишга қаратилган топшириқлар берилди.

Мажлисида кадрларни танлаш, тайинлаш, тарбиялаш, шунингдек, уларнинг масъулияти ва шахсий жавобгарлигини кескин ошириш бўйича фаолиятини янада яхшилаш ҳақида қатъий талаблар қўйилди.

Шунингдек, мажлисида Бosh прокуратура текширув гуруҳи томонидан Бухоро вилояти прокуратураси органларининг вилоятда қонунийликни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини муҳофаза қилиш, жиноятчилик ҳамда ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш борасидаги фаолиятини комплекс текшириш натижалари муҳокама қилинди.

Бухоро вилояти прокуратураси органларида Ўзбекистон Республикасининг "Прокуратура тўғрисида"ги Қонунида белгиланган вазифалар ва прокуратура органлари фаолиятининг асосий йўналишлари бўйича ишларни ташкил қилиш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари, жамият ва давлатнинг қонун билан қўриқланадиган манфаатларини ҳимоя қилиш борасида амалга оширилган муайян ишлар билан бир қаторда, айрим соҳаларда хато ва камчиликларга йўл қўйилганлиги кўрсатиб ўтилди.

Ўтказилган комплекс текшириш жараёнида аниқланган хато ва камчиликлардан тўғри хулоса чиқариб, уларни бартараф этиш ҳақида Бухоро вилояти прокуратурига тегишли топшириқлар берилди.

Мажлис якунида Бosh прокурор вилоят прокурорлари ва уларга тенглаштирилган прокурорлар ҳамда тегишли тармоқ раҳбарлари зиммасига қонунлар ижроси устидан таъсирчан назоратни таъминлашда масъулиятини янада ошириш вазифасини юклади.

Қонунийлик ва адолат — давр талаби

Республикаимиз Президенти Ислам Каримов раҳбарлигида Ўзбекистоннинг танлаган йўли тўғри эканлигини даврнинг ўзи исботлади. Юртимизда ҳўкм сураётган тинчлик ва тотувлик, эртанги кунга ишонч ва кенг бунёдкорлик ишлари бунинг аяқол далилидир. Утган йилларда юксак маънавият ва қонунга бўйсуниб яшаш ҳалқимизнинг турмуш тарзига чуқур сингиб борди. Шунингдек, утган даврнинг муҳим жиҳатларидан бири юртимизда Конституцияда белгиланган қонунлар мақсад ва вазифаларни амалга ошириш борасидаги ислохотлар ҳаётимизнинг барча жаҳалларини тўла қамраб олиб, ўз самарасини берганлиги билан изоҳланади.

Дарҳақиқат, Ўзбекистон мустақилликка эришиши билан демократик ҳуқуқий давлат ва эркин фуқаролик жамияти барпо этиш йўлини танлади. Инсон ҳуқуқлари ва қонун устуворлигини таъминлаш, фуқароларнинг ҳуқуқий маданиятини юксалтириш давлат сиёсати-

нинг асосий йўналишларидан бирига айланиб, асосий эътибор юртимизда амалга оширилаётган ислохотлар аввало инсон учун, унинг фаровон турмуш кечириши учун хизмат қилмоғи кераклигига қаратилди.

Юртбошимчи «Юксак маънавият — энгилмас куч» номи асарига таъкидланганлидек, "Ас-лида, ҳар қандай ислохотнинг энг муҳим самараси аввало ҳалқнинг маънавий-руҳий қарашларидаги янгиланиш жараёнида, унинг онгу-тафаккурининг юксалиши, мамлакатда юз бераётган ўзгаришлар унинг ҳаётига, тақдирига даҳлдор бўлганини чуқур ҳис қилиши ва шундан хулоса чиқариши билан белгиланади. Биз амалга ошираётган ислохотларимизда ана шундай натижаларга эришиш учун барча ўзгариш ва янгиланишларнинг марказига инсон ва унинг манфаатларини қўйдик. Шунинг учун ҳам бугунги кунда ана шу жараёнларнинг моҳиятида ислохот — ислохот

учун эмас, аввало инсон учун, унинг фаровон ҳаёти учун хизмат қилиш керак, деган мақсад мужассам эканини ва унинг амалий ифодасини барча соҳаларда кўриш, кузатиш қийин эмас".

Мамлакатимизда амалга оширилаётган ижобий ишлар, туб ислохотлар барча соҳаларда ўз самарасини намойён этмоқда. Айниқса, суд-ҳуқуқ ислохотлари жараёнида инсоннинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш механизмларини такомиллаштириш ҳамда уларни янада самарали фаолият кўрсатишлари учун имкониятлар кенгайтирилди. Шунингдек, суд-ҳуқуқ тизимини эркинлаштириш ва демократлаштириш жараёнида прокуратура органлари фаолиятини ҳамда уларнинг ҳуқуқий мақомини такомиллаштиришга ҳам алоҳида эътибор берилмоқда. Президентимиз таъкидлаганларидек: "Прокуратура қонунини, унинг талабларини қатъий ҳимоя қилувчи илора ҳисобланади. У ҳуқуқий ислохотларни ўтказишда, ҳуқуқий

давлат, демократик жамият қуриш ишида ҳал қилувчи ўрин тутати". («Қонунийлик тарбиясида оид маърузалар тўплами» Т.2010.26-бет)

Мустақиллик йилларида прокуратура органлари фаолиятини белгилаб берувчи ҳуқуқий асослар такомиллаштирилиб, уларнинг мақомига оид қонунийликка бир қатор ўзгаришлар киритилди. Эндликда прокуратура инсон ҳуқуқлари, давлат ва жамият манфаатлари ҳимоячиси сифатида янги ҳақуқий мақомада фаолият юритмоқда.

Шу маънода, Тошкент вилояти прокуратураси органлари томонидан мамлакатда қонунийликни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини муҳофаза қилиш, жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш юзасидан муайян ишлар амалга ошириб келинмоқда.

Фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари, жамият ва давлат манфаатларини ҳимоя қилиш ҳамда қишлоқ ҳўжалиги соҳасида

Муҳиддин ҚИМОВ,
Тошкент вилоят прокурори

қонунийликни таъминлаш ва ҳўжалик юртувчи субъектларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасида ўтказилган текширишларда асосий эътибор қонунлар, Республика Президентининг Фармонлари ва Қарорлари талаблари ижросига қаратилди.

2010 йилнинг биринчи ярми мобайнида ўтказилган 1683 та текширув натижаларига кўра, 27 мингдан ортқ прокурор назорати ҳўжатлари қўйилди. 10476 нафар шахс интизомий, маъмурий ва моддий жавобгарликка тортилиб, жиддий қонунбузилиш ҳолатлари юзасидан 478 та жиноят иши қўзғатилди. Етказилган моддий зарарнинг 1,3 млрд. сўмини айбдорлар ихтиёрли равишда тўлашди. 23,3 млрд. сўмлик зарарни ундириш юзасидан сулҳарга 3 мингдан ортқ даъво аризалари киритилди.

/Давоми 4-бетда/

Бефарқлик жиноятга эшик очди

Умидли ва истеъдодли мутахассислардан бири бўлмиш Али Отажоновнинг гайратига кўпчилик ҳавас қиларди. Аммо истеъдод эл-юрт манфаатлари учун хизмат қилишга йўналтирилмаса, у ўз соҳибини жарга улоқтирар экан. Али ҳам худди шундай аҳволга тушиб қолди.

Гап шундаки, 2007 йил ноябрь ойидан 2010 йилнинг мартигача ДТ "Халқ банки" Богот филиали ахборотлаштириш шўъбасининг пластик карталар бўйича етакчи мутахассиси сифатида фаолият кўрсатган воқеамиз "ҳахрани" ўз ишининг устаси эди. Компьютер дустурларини моҳирлик билан бошқариб, ўзига юклатилган вазифаларини ҳам астойдил бажарарди. Шунинг учун ҳам ундан раҳбарият ҳам, мижозлар ҳам мамнун эдилар.

Қонун ҳимоячилари томонидан банкда тафтиш ўтказилиб, Алининг қилмишлари фош бўлмагунча у ҳақда ҳамма яхши

фикрда эди. Тафтиш натижалари эса йигитнинг асл қиёфасини очиб берди.

Аниқланишича, Али Отажонов иш фаолияти давомида мансаб мавқеини суниестемол қилиб, ўзлаштириш ва растрата қилиш йўли билан талон-торож қилиш ва мансаб сохтакорлиги каби жиноятларни содир этган экан.

Аниқроқ айтиладиган бўлсак, етакчи мутахассис 2007 йил 30 январдан 2009 йилнинг 14 сентябрга қадар "Халқ банки" Богот филиали касса амалиётлари бўлимида чиким кассаси кассири лавозимида ишлаган И.Раҳимовага 120 ҳолатда фуқаролар номидан пластик карточка чиким ҳужжатларини тақдим қилиб, банк кассасидан 20 млн. сўмдан зиёд маблағларини олиб, ўз эҳтиёжлари учун ишлатиб юборган бўлса, 2009 йил 14 сентябрдан 30 сентябрга қадар банкда чиким катта кассири лавозимида ишлаган М.Жуманиёзовага ҳам икки ҳолатда пластик карточка чиким

ҳужжатини тақдим қилиб, кассадан 898 минг сўмдан ошмироқ пул маблағларини олиб ўзлаштирган. 2009 йил 30 сентябрдан кейин чиким касса кассири бўлмиш Ш.Ибодулласевага, пластик карточка сохта чиким ҳужжатларини тақдим қилиб, ундан салкам 300 минг сўм пул олган.

Кассирларнинг у тақдим қилган сохта чиким ҳужжатларини индамай олиб қолишлари-ю, пластик карточка эгасини ҳамда унинг шахсий имзосини талаб қилмасликлари Алига бемалол ҳаракат қилиш имконини берган эди. Қолаверса, банк бошқарувчиси билан бош ҳисобчи ҳам лозим даражада назоратни амалга оширмаганликлари унга кўл келган.

Шундай қилиб, Алининг истеъдоди кундан-кунга "юксалаверди". У энди фуқароларнинг пластик карточкаларига "Халқ банки" Богот филиали маблағларини асосиз равишда кириш қилиш ҳам ўрганиб олди. Шу йўл ор-

қали 78 ҳолатда 42 млн. сўмдан зиёд маблағни ўзлаштириб юборди.

Бу ҳали ҳаммаси эмас. Али Отажонов туманда фаолият кўрсатган "Хайрулла барт" МЧЖдан ўз эҳтиёжлари учун олган маҳсулотлардан бўлган 724 минг сўм, "Brand Computer Service" МЧЖдан компьютер ва бошқа кўрсатилган хизматлардан бўлган 4 801 500 сўм, яқка тадбиркор "Отаков Аскар Мадиевич"дан ўзининг телефон хизматларидан бўлган 1 060 000 сўм қарзини "ДУЭТ" тизими орқали банкдан асосиз равишда кўчириб бериб, ўзганининг жами 6 млн. 585 минг сўм пулини ўзлаштирган. Шунингдек, "ДУЭТ" тизими орқали ДТ "Халқ банки" Богот филиалидан туманда фаолият кўрсатган "Чоралейка" хусусий фирмасига 1 млн. 211 минг сўм ва "Яшин" хусусий фирмасига 3 млн. 599 минг сўм маблағни орқича кўчириб бериб, ўзганининг жами 4 млн. 810 минг сўм пулини растрата йўли билан

Ботир БОБОНИЁЗОВ,
Богот туман прокурори

талон-торож қилади. Умуман олганда эса Али Отажоновнинг ўзлаштирган маблағлари жами 75 млн. сўмдан ошди.

Али Отажонов фаолият кўрсатган даврда банк бошқарувчиси бўлиб ишлаган Жасур Қурбонбоев ҳамда ўша даврда банк бош ҳисобчиси бўлган Рустам Маратовлар ҳам суд томонидан айбдор деб топилди. Ахир айнан уларнинг лоқайдлиги ва бепарволиги Али Отажоновнинг жиноятлари учиб кетишига сабаб бўлган. Агар улар банкнинг қундалик кириш ва чиқими тўлиқ назорат қилиб боришганида етакчи мутахассис биринчи уринишдан кейинроқ қилмишларини тўхтатишга мажбур бўларди.

Шунингдек, кассирлар И.Раҳимова, М.Жуманиёзова ҳамда Ш.Ибодулласеваларга нисбатан ҳам қонуний чора қўрилди.

«Хўжакўрсин» қабиллидаги иш кетмайди

Холмурод БАХРОНОВ,
Шофиркон туман прокурори

Истиқдолнинг илк йилларидан бошлаб ҳукуматимиз томонидан кам таъминланган, кўп болали оилаларни ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш ишларига алоҳида эътибор қаратиб келинмоқда.

Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 10 декабрдаги "Болали оилаларни ижтимоий қўллаб-қувватлашнинг кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори мазмун-моҳиятида ҳам юқорида қайд этилган мақсад ўз ифодасини топти. Хўш, аҳолини ижтимоий ҳимоялашга қаратилган ушбу қарор ижроси қай даражада таъминланмоқда? Қуйида Шофиркон тумани оид фактлар орқали фикримизга ойдинлик киритамиз.

Кези келганда айтиш жоизки, бутун маҳалла фуқаролар йиғинларининг жамиятдаги роли ва мавқеи ошди. Маҳалла халқ таянадиган, суянадиган, асосийси эса ишонадиган масканга айланди. Бунинг боиси, инсоннинг яхши-ёмон кўни ҳам, тўй-маъракаси ҳам маҳалла билан ўтади. Ҳар бир фуқароннинг оиласидаги маънавий муҳити, яшаш тарзи, моддий аҳоли ҳам айнан маҳаллага кундек равшан.

Маҳалла фуқаролар йиғинлари ҳузуридаги нафақа таъинлаш комиссиялари айнан шу соҳага йўналтирилган бюджет маблағларидан мақсадли фойдаланишга маъмул ҳисобланадилар. Нафақа тўлашни сўраб маҳал-

лага мурожаат қилган ҳар бир фуқароннинг ижтимоий-иқтисодий аҳоли ўрганилиб, нафақа қонуний тайинланиши лозим. Аммо тумандаги айрим маҳалла фуқаролар йиғинлари мутасаддилари нафақа тайинлашда "хўжакўрсин" қабиллида иш тутиб, айрим қонунбузилишларга йўл қўйишган.

Жумладан, тумандаги "Фуломте" маҳалла фуқаролар йиғини нафақа тайинлаш комиссиясининг раиси С.Файзиев ва котиб Т.Облоевлар фуқаро Н.Сафаровага 4 нафар фарзанди учун 16 (18) ёшгача тўланадиган нафақа пули мезонини нотўғри ҳисоблагандликлари туфайли 2010 йил март ойида 52752 сўм нафақа пули асосиз тайинланган.

Афсуски, бундай қонунбузилиш ҳолатларига тумандаги Талисанобод, Қуйи чўрак маҳалла фуқаролар йиғинлари нафақа тайинлаш бўйича комиссияларининг мутасаддилари ҳам йўл қўйишган.

Текширишлар давомида ноқонуний тўланган нафақа пуллари комиссия раислари ва котиблар томонидан ихтиёрий равишда тўланди.

Бироқ, масаланинг бошқа жиҳатини ҳам мулоҳаза қилиш керак, назаримизда. Гап жазода эмас, балки айрим ҳолларда нафақа олишга ҳақли, ижтимоий ҳимойа муҳтож оилалар назардан четда қолиб кетишига бевоқиф мазкур муаммони ҳал қилиши лозим бўлган юқоридаги каби шахслар айбдор эмасмикан?

Тараққиёт йўлида

Бosh прокуратура ҳузуридаги СВОЖОДЛҚК Департаментининг Қорақалпоғистон Республикаси бошқармаси ва унинг ҳудудий бўлимлари томонидан жорий йилнинг 6 ойи давомида Президентимизнинг 2006 йил 21 апрелдаги "Молция-иқтисодий, солиқ соҳасидаги жиноятларга ва жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга қарши курашнинг кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори ижросини таъминлаш борасида бир қанча ишлар амалга оширилди.

Бошқарма томонидан ҳисобот даврида солиқ ва валютга оид жами 209 та текширишлар ўтказилиб, натижада бошқарма материаллари асосида 162 та, солиқ ва бошқа идоралардан келиб тушган материаллар асосида эса 23 та жиноят ишлари қўзғатилди. Жумладан, Департаментнинг Қорақалпоғистон Республикаси Беруний туман бўлими, туман Давлат солиқ инспекцияси ва Ички ишлар бўлими ходимлари билан ҳамкорликда ўтказилган тадбирда Беруний шаҳрида яшовчи фуқаро Э.Қалиров ўз уйида ноқонуний равишда "мойжу-

Полат РОЗИМОВ,
СВОЖОДЛҚК Департаментининг
Қорақалпоғистон Республикаси бошқармаси матбуот гуруҳи катта инспектори

воз" ускунаси орқали пахта чигитидан ёғ ишлаб чиқариш билан шуғулланиб келаётганлиги аниқланди. Мазкур ҳолат юзасидан жиноят иши қўзғатилди.

Нақд пулнинг банкдан ташқари айланиши ҳар қандай давлат иқтисодиётига салбий таъсир этади. Фаолиятимиз давомида учраган бундай ҳолатларга ҳам барҳам берилмоқда. Хусусан, Департаментнинг Тўртқўл туман бўлими ходимлари томонидан қилинган таҳлил натижасида, "Шариф" таъмир саноат қурилиш" МЧЖ мансабдор шахслари 2009 йил июль ойидан 2010 йил апрель ойига қадар 348 млн. 468 минг 771 сўмлик ёнгилик моиллаш материалларини пул ўтказиш йўли билан сотиб олиб, сотувдан тушган нақд пул маблағларини банк кассасига топширмастан саноат ёки хизмат кўрсатиш қондаларини жуذا кўп миқдорда бузганлиги аниқ-

ланган. Мазкур ҳолат юзасидан МЧЖ мансабдор шахсларига нисбатан жиноят иши қўзғатилиб, айбдорлар қилмишларига яраша жазоларини олишди.

Республика ҳудудида чет эл валюталарининг ноқонуний айланиши ҳамда сотилишини аниқлаш бўйича олиб борилган тезкор-қидирув тадбирлари натижасида эса 34 та ҳуқуқбузарликлар аниқланди ва 14 та жиноят, 20 та маъмурий ишлар қўзғатилиб, 23369 АҚШ доллари, 156610 Россия рубли, 1252100 Қозғон тенгеси, 2 млн. 335 минг Ўзбекистон сўми ашёвий далил сифатида олинди.

Иқтисодий жиноятларни содир этганлик учун жаозанинг муқаррарлигини таъминлаш ва солиқ тўловчиларга қонуналарга ҳурмат ҳиссини шакллантириш мақсадига бошқарма томонидан шу кунга қадар қорхона ва ташкилотлар, тадбиркорлар, деҳқон ва фермерлар ўртасида маъруза ва суҳбатлар ўтказиб келинмоқда.

Юртбошимизнинг юқорида қайд қилинган қарори ижросини таъминлаш юзасидан бошқармаимиз ва унинг ҳудудий бўлимлари турмуш фаровонлиги, ватан тараққиёти учун бор имкониятлардан фойдаланган ҳолда тегишли чора-тадбирларни қўриб бормоқдалар.

Сохта тадбиркор

Клара ТОЖИДИНОВА,
СВОЖОДЛҚК Департаментининг
Самарқанд вилоят бошқармаси матбуот гуруҳи катта инспектори

Тадбиркорлики касб қилган айрим шахслар негалир давлатга солиқ тўлашни исташмайди. Баъзилар эса ҳамма даромад ўзига қолишини хоҳлашади шекли, солиқдан қочишини турли йўллари билан ўйлаб топишади. Вақти келиб, қилмишлари учун жиноий жавобгарликка тортилганларида эса афсус қилинади-ю, аммо, сўнгги пушаймон ўзининг даушман, деган нақд бекорга айтилмаганини кеч англашади...

Шаваев Филар Самарқанд шаҳар ҳокимлиги ҳузуридаги тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш инспекцияси томонидан 2007 йилнинг 18 июль кўни хусусий тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш учун берилган гувоҳнома асосида "Шаваев Филар Бахши-Оғлы" номи билан хусусий тадбиркор сифатида рўйхатдан ўтди. Аммо у топган даромадидан давлатга солиқ ва мажбурий тўловларни тўлашни истамади. Шу сабабли бир ойдан сўнг Самарқанд шаҳар давлат солиқ инспекциясига фаолиятини тўхтатганини ҳақида ариза берди. Бироқ, тадбиркор бу билан фаолиятини тўхтатмай, яширин равишда ишлайверди. Натижада 2009 йилнинг июль ойига қадар давлат рўйхатидан ўтмасдан, ҳеч қангара солиқ тўламаздан 1 млн. 294 минг 855 минг сўмлик савдо ва воситачилик фаолиятини амалга оширди.

Шунингдек, у бу давр ичиди савдо ва хизмат кўрсатиш фаолиятини амалга ошириб, 2007 йилнинг июль-декабрь ойлари учун 852 минг 322 сўм даромад солиғи ва 94702 сўм нафақа бадали, 2008 йил учун 2 млн. 383 минг 875 сўм даромад солиғи ва 264 минг 875 сўм нафақа бадали, 2009 йилнинг июль-август ойлари учун оҳақ ишлаб чиқариш, сотиш ва экспорт қилиш ҳамда гишт ва гипс маҳсулотлари ишлаб чиқариб сотиш, экспорт қилиш фаолияти учун 97 минг сўмдан зиёдроқ даромад солиғини тўлашдан бунч тортди.

Бундан ташқари, Шаваев Филар фаолияти давомида 1 млн. 294 минг сўмдан ошмироқ маҳсулотлар сотуvidан тушган маблағларни назорат-қисса машинасидадан ўтказмай ва банк идораларига инкасса қилмай, пулнинг банкдан ташқари айланишига йўл қўйиб келган.

Ўзига тегишли қурилиш маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи цехлари бўлмаса-да, Самарқанд Давлат архитектура қурилиш институти қошидаги "Курувчи" сертификатлаштириш идорасига гипс, оҳақ ва гишт қурилиш маҳсулотларини сертификатладан ўтказиб бериш ҳақида ариза билан мурожаат этиб, сохта ҳужжатлар асосида мувофиқлик сертификатлари олишга эришган ҳам айнан Шаваев бўлди.

Булар етмаганидек, ноқонуний йўллар билан олиб борган жиноий фаолиятини ҳамда даромадларини яшириш мақсадига хусусий тадбиркор "Шаваев Филар Бахши-Оғлы" номидан ҳўжалик юритувчи субъектлардан кириш ва чиким бўлган маҳсулотларнинг ҳаракати билан боғлиқ шартнома, счёт-фактуралар, ишончнома, нақлданойлар, яъни бирламчи ҳисоб-китоб ҳужжатларини гаразгўйлик ниятида йўқ қилган.

Қўза кунда эмас, кундада синида, деганларидек, Шаваевнинг ноқонуний хатти-ҳаракатлари ҳам ўз ақнига етди. У суд ҳукми билан 2 йил муддатга моддий жавобгарлик ва мансабдорлик лавозимидан ишлаш ҳуқуқидан маҳрум этилиб, энг кам ойлик иш ҳақининг 350 баравари миқдорда жаримага тортилди. Шунингдек, унга 2 йил муддатга ахлоқ тузатиш ишлари жазоси тайинланди.

Айбсиз айбдор...

Агар фуқаро ўз ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш мақсадида бирор-бир давлат органига мурожаат қилган бўлса-да, аммо ушбу фуқаронинг манфаатларига бўл равишида бошқа қарор қабул қилинса ва бунинг оқибатида фуқарога зарар етказилмаган бўлса, инсон ҳуқуқлари ҳимояси нима бўлади? Бу одам шундай ноқонуний қарор натижасида жарбонли кетаверадими? Мурожаат қилувчи ҳар бир фуқаронинг ҳуқуқий жиҳатдан саводи, албатта, ҳуқуқшуносларнинг саводи каби бўлмайди. Шунинг учун гоҳида мурожаатга жавоб берган орган ўз қарорининг мазмунини ва мурожаатга тиги олинган масала юзасидан фуқарога тушунтириш бериши керакми ёки шарт эмасми?

3.Холбоев, Андижон шаҳри

Бу каби ҳолатга "Фуқароларнинг муурожаатлари тўғрисида"ги Қонуندا аниқ жавоб берилган. Жумладан, мазкур қонуннинг 25-моддасида, фуқаронинг аризаси ёки шикоят қаноатлантирилган тақдирда, ана шу муурожаат бўйича қонунга ҳилоф қарор қабул қилган давлат органи ариза ёки шикоят бериш ва уни қўриб чиқиш муносабати билан фуқарога етказилган зарарнинг ўрнини, тегишли давлат органининг талаби билан ариза ёки шикоятни қўриб чиқиш учун жойларга бориш муносабати билан сарф қилинган харажатларни қоплайди ҳамда ана шу вақт ичида йўқотилган иш ҳақини тўлайди, дейилади. Бундан ташқари, фуқарога етказилган маънавий зиён

ҳам суд тартибида компенсация қилиниши мумкин.

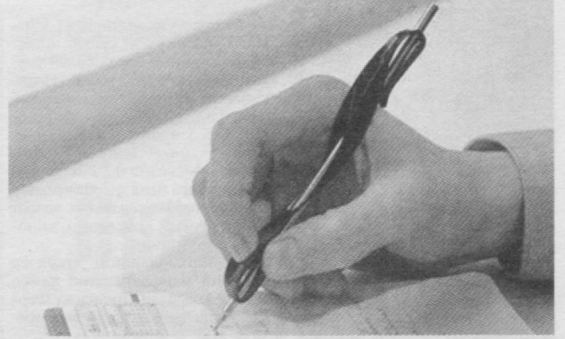
Фуқаронинг аризаси ёки шикоятини кўриб чиқишда қонун талаблари бузилганлиги муносабати билан унга етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш мақсадида давлат органи томонидан тўланган маблағлар айбдор мансабдор шахсдан регресс тартибида ундириб олиниши мумкин.

Навбатдаги саволингизга келадиган бўлса, тилга олинган конуннинг 21-моддаси талаби бўйича, фуқаронинг мурожаати-ни кўриб чиққан давлат органи унга мурожаатни кўриб чиқиш натижалари тўғрисида ва қабул қилинган қарорнинг моҳияти ҳақида ёзма шаклда хабар қили-ши шарт.

Ариза ёки шикоят юзасидан

қарор қабул қилган давлат органининг мансабдор шахси, агар фуқаро қарорга рози бўлмаса, унга қабул қилинган қарор устидан шикоят бериш тартибини тушунтириши шарт.

Фуқаронинг мурожаатини кўриб чиққан давлат органи, унинг мансбдор шахси мурожаатни кўриб чиқиш натижалари юзасидан қабул қилинган қарор ижросини назорат қилиши, агар фуқарога унинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари бузилиши натижасида зарар ёки маънавий зиён етказилган бўлса, қонунда белгиланган тартибда зарарнинг ўрнини қоплаш ёки маънавий зиёнини компенсация қилишга доир чора-тадбирлар кўриши ҳам шарт.

Синалмаган ходим

Ҳақиқат битириганимга энди бир йил бўлди. Шунинг учун ама-
лий тажрибам катта эмас. Яқинда бошлагимиз мени кадрлар
бўлими бошлиги этиб тайинлади. Вазифа ўта масъулятли
бўлганиги сабабли, айрим масалаларда бироз қийналяпман.
Шунинг учун менга маслаҳат берсаларингиз. Маълумки, меҳ-
нат шартномалари иш берувчи ва ҳолим томонидан имзолана-
ди. Масалан, ишга янги ҳолим қабул қилинса, унинг билими ва
ишга лаёқатлилигини синаб кўрмасдан туриб унга масъулят-
ли вазифани топишириб жуади қийин. Бунинг устига бу ҳолим
билими қўйсина-да, иш давомида ҳеч нимани билмаслиги
қўзга ташланиб қолиши мумкин. Бундай вазиятда уни бирла-
нига ишдан ҳайдаб юборишга асос топиш, бунинг устига одам-
гарчилик юзасидан унинг ўзига айтиш ҳам мушкул. Бундай
ҳолатнинг олдини олиш учун нима қилса бўлади?

Л.Зарипов, Тошкент тумани

Тиклаш мумкинми?

Қонунга кўра, яқинда имтиёзли нафақа олиш мақсадига зарур ҳужжатларни тўплаб, ижтимоий таъминот бўлимига мурожаат этдим. Орадан етти ой ўтса ҳам жавоб бўлавермагач, такоран мурожаат этдим. Улар ана шундан кейингигина сиз ишлаган ташкилот қурилиш ташкилоти ҳисоблангани деган мазмунда жавоб беришди. Ҳақли савол туғилди: менга "Пенсия таъминоти тўғрисида"ги Қонуннинг 45-моддасига мувофиқ, нафақа тўлашни раъ этиш ҳақида қарор ва шикоят бериш тартиби кўрсатилган хабарнома берилмаслигига уларни нима мажбур қилди экан?

Мен поймол этилган ҳуқуқларимни ҳимоя қилиш учун судга ёки бошқа органга мурожаат қилишим мумкинми?
А.Мустаев, Ширин шаҳри

А.Мустаев, Ширин шаҳри

Ҳақиқатан ҳам сиз тилга олган қонун моддасига кўра, пенсия тайинлаш тўғрисида қилган муножаатингиз юзасидан ҳужжатлар ижтимоий таъминот органига келиб тушган кундан эътиборан 10 кундан кечиктирмасдан қўриб чиқилиши лозим. Пенсия тайинлаш рад этилган тақдирда ижтимоий таъминот бўлими тегишли қарор чиқарилганидан кейин беш кун ичида аризага пенсия тайинлаш рад этилгани ҳақида рад этиш сабаблари ва шикоят бериш тартиби кўрсатилган хабарномани бериши ҳамда барча ҳужжатларни қайтарishi лозим эди.

Колаверса, "Фукароларанинг мурожатлари тўғрисида"ги Конунунинг 18-моддаси талаби бўйича, ариза ёки шикоятлар масалани мохиятан ҳал этиши шарт бўлган давлат органига тушган кундан эътиборан бир ойгача бўлган муддат ичида, қўшима органини ва текширишни талаб этмайдиган ариза ёки шикоятлар эса ўн беш кундан кечиктирмай кўриб чиқилади, дейилади.

Ариза ёки шикоятни кўриб чиқиш учун текшириш ўтказиш, қўшимча материаллар талаб қилиб олиш ёки бошқа чора-тадбирлар кўриш зарур бўлган ҳолларда, ариза ёки шикоятни кўриб чиқиш мuddати тегишли давлат органи раҳбари томонидан истисно тариқасида узғи билан бир ойга узайтирилиши мумкин ва бу ҳақда ариза ёки шикоят берган шахсга маълум қилинади.

Бундан ташқари, мазкур қонуннинг 21-моддасига кўра, ариза ёки шикоят юзасидан қарор қабул қилган давлат органининг мансабдор шахси, агар фуқаро қарорга рози бўлма-са, унга қабул қилинган қарор устидан шикоят бериш тартибини тушунтириши шарт.

Сиз қилган муурожаатингизга белгиланган муддатда ва тартибда жавоб берилмаганлиги юзасидан юқори турувчи органга ёки судга муурожаат этишга ҳақлисиз.

Пул тўлиқ бериладими?

Мен бу йил ўқишга кирганлигим сабабли ишдан кетишга мажбур бўлдим. Бу йилги меҳнат таътилини февраль ойида олган эдим. Яқинда меҳнат дафтарчамини олгани борсам, каарлар бўлимида меҳнат шартномаси йил тугамасдан туриб бекор қилинганлиги учун меҳнат таътили учун тўланган пулнинг бир қисmini ҳисоб-китоб қилиш вақтида уш-лаб қўниганини айтишди. Шу тўғрисида?

Д.Мардиев, Самарқанд шаҳри

Меҳнат кодексининг 164-моддасида белгиланган қоидага мувофиқ, йил ҳисобидан ҳодим таътил олган бўлиб, лекин йил тугамасдан туриб меҳнат шартномаси бекор қилинса, таътилни ишланмаган даврга тегишли кунлари учун меҳнат ҳақидан ушлаб қолиниши қайд этилган. Бироқ бу тартиб ўқишга кирганлик ёки пенсияга чиққанлик, шунингдек, ҳодим малакаси етарли бўлмаган, соғлиғи ҳолатига қўра, ишлаб қўқаришдаги, технологиядаги ўзгаришлар, ҳодимлар соҳанинг қисқартирилиши, корхонанинг тугатилганлиги, ҳодим ҳарбий ёки муқобил хизматга чақирилган тақдирда, шу ишни илгари бажариб келётган ҳодим ишга тикланиши ҳамда ҳодим янги меҳнат шартлари асосида ишлашни рад этиши муносабати билан меҳнат шартномаси бекор қилинган ҳолларга татбиқ этилмайди.

(МКнинг 110-моддаси)

Адвокат жавобгарликка тортиладими?

Адвокатнинг билими етарли эмаслиги ёки жиноят иши натижаси бўйича бошқа тараф манфаати йўлида ён босадиган бўлса, унга жавобгарлик борми?

Ш.Ҳабибуллаев, Шайхонтохур тумани

Агар адвокат ўзига топиш-
дор бўлса ёки у ҳимоя қилиши
лозим бўлган шахс манфаатла-
рига зид қаладиган ишни қабул
қилган бўлса, шунингдек, му-
айян иш бўйича юридик ёрдам
кўрсатганда ёки аввал юридик
ёрдам кўрсатган шахсларнинг
манфаатлари ишни олти бориш-
ни сураб мурожаат этган шахс-
нинг манфаатларига зид қилган,
ёки у судья, прокурор, тергов-
чи, суриштирув ўтказувчи
шахс, жамоат айбловчиси, суд
мажлиси котиби, эксперт, му-
тахассис, хабарланувчининг,
фуқаровий даъвогарнинг, фуқаро-
вий жавобгарнинг вакили,
гувоҳ, ҳолис, таржимон сифа-
тида иштирок этган, шунинг-
дек, ишни дастлабки тергов
қилишда ёхуд судда адвокатнинг
қариндоши бўлмиш мансабдор
шахс иштирок этган ёки ишти-
рок этаётган бўлса, у юридик
ёрдам кўрсатиш тўғрисидаги
топишмиш қабул қилишга
ҳақли эмас.

Адвокат кимнинг манфаатларини ҳимоя қилиш топшириғини олган бўлса, ўз ваколатларидан шу шахснинг зарарига фойдаланишига ҳамда гумон қилувчинини, айбланувчинини, судланувчинини ҳимоя қилишдан бош

тортишга, агар мижознинг ўзи уни бундан озод этмаса, ҳақли эмас.

Жиноят ишини кўриб чиқишда қатнашишга тайинланган адвокат фуқаронинг тўловга қобилиятсизлигини важ қилиб, унга юридик ёрдам кўрсатишдан бош тортмишга ҳақли эмас.

Адволати жавобгарликка тортиш масаласига келадиган бўлсак, у мамлакатимизда амал қилиб келаётган қонунларни бузганда барча фуқаролар каби тенг жавобгарликка тортилади. Лекин у бевосита ўз фаолиятига тааллуқли қонун ҳужжатларини бузган тақдирда унга нисбатан қуйидаги интизомий чоралар қўлланилиши мумкин:

— огоҳлантириш (малака комиссиясининг қарорига биноан);

— адвокатлик фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқини берувчи лицензиянинг амал қилишини олти ойгача муддатга тўхтатиб туриш (лицензия берган орган томонидан малака комиссияси-

— адвокатлик фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқини берувчи лицензиянинг амал қилишини тугатиш (лицензия берган орган томонидан малака комиссиясининг қарорига асосан)

ҲУРМАТЛИ МУШТАРИЙЛАР!

Ўзингизни қизиқтирган ҳуқуқда оид саволларингиз бўлса бизга мурожаат қилинг. Уларга тажрибали ҳуқуқшунослар жавоб беради. Саволларингизни «Нуқуқ» газетасининг «info@huquq-gazeta.uz» электрон почтаси орқали юборишингиз ёки (8-371) 233-26-62 телефони орқали мурожаат қилишингиз мумкин.

Саволларга ҳуқуқшунос
Дониёр ХАЛИЛОВ жавоб
берди

/Давом. Бошланиши 1-бетда/

Шунингдек, фуқароларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларига путур етказилаётган ҳолатлар юзасидан кўрилатган қатъий чора-тадбирлар туфайли аҳолини иш билан таъминлаш, иш ҳақи, пенсия ва нафақалар тўловининг амалга оширилиши бирмунча яхшиланиб, прокурор назоратининг ижтимоий соҳалардаги самардорлигига сезиларли даражада ортишига эришилди. Жумладан, пенсия ва нафақа тўловлари бўйича қарздорлик тўлиқ бартараф этилди. Аҳолини иш билан таъминлаш дастурига асосан ҳисобот даврида 43 мингта янги иш ўринлари ташкил этилиб, белгиланган режа ортиси билан бажарилди.

Иқтисод соҳасида қонунийликни таъминлаш, тўлов интизомини мустаҳкамлаш, талбдорликни қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш борасидаги текширишлар натижасида айрим қонунбузилиш ҳолатлари аниқланди. Масалан, тўлов муддати ўтган қарздорлик 2,1 млрд. сўмни ташкил этган. Жумладан, Бекобод туманидаги "Ойбек" машина-трактор парки мансабдорлари ишчи-ходимларга ўтган йилнинг сўнги икки ойи ҳамда жорий йилнинг январь-февраль ойлари учун 14 млн. сўмлик иш ҳақларини тўлашни чораларини кўришмаган. Айбдорларга нисбатан туман прокуратураси томонидан жиноят иши қўзғатилиб, тергов ҳаракатлари олиб борилмоқда.

Бундан ташқари, давлат тасарруфидан чиқариш ва ҳуқуқлаштиришга оид қонуний ижроси юзасидан ўтказилган текширишларда аниқланган қонунбузилиш ҳолатларига ҳам кескин чоралар кўрилди.

Жумладан, Юқори Чирчиқ туманида жойлашган "Тошкент бройер" ва "Тошкент мяснэ" корхонасига қарашли бино ва иншоотлар 2,4 млрд. сўмлик инвестиция олиб кириш шарти билан "Azia Agro Alliance" маъсулияти чекланган жамиятига "ноль" қийматда сотилган бўлса-да, инвестор томонидан объектга 939 млн. сўмлик инвестициялар киритилганлиги ҳақида қалбаки ҳисобот топширилган.

Ушбу ҳолатга Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитасининг вилоят бошқармаси томонидан ўз вақтида муносабат билдирилмагани етмагандек, бошқарма томонидан Бўка туманидаги "Ал-Шарофат-Нур" маъсулияти

чи чекланган жамиятининг босма-хона биноси 86 млн. сўмлик инвестиция киритиш шарти билан умуман фаолият кўрсатмаган "Нодирабегим-Зиё" МЧЖсига сотиб юборилган. Шунингдек, шартномага асосан киритилиши кечиктирилган инвестициялар бўйича давлат фойдасига 12,2 млн. сўм миқдоридagi пеня ҳисобланмаган. Ушбу ҳолат юзасидан ҳам вилоят прокуратураси томонидан жиноят иши қўзғатилди.

Талбдорларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш юзасидан Президент Фармонлари, Ҳукумат қарорлари иж-

Қонунийлик ва адолат — давр талаби

росини таъминлаш борасида ўтказилган назорат тадбирлар давомида 2 та протест келтирилиб, қонунбузилиш ҳолатларини бартараф этиш тўғрисида 12 та тақдимнома киритилди. 20 нафар шахс интизомий ва маъмурий жавобгарликка тортилиб, жиддий қонунбузилиш ҳолатлари бўйича 4 та жиноят ишлари қўзғатилди.

Масалан, Ташқи иқтисодий фаолият "Миллий банки"нинг Ангрен шаҳар филиали мансабдорлари "Нуробод нон" ҳусусий корхонасининг ҳисоб рақамидagi 2,8 млн. сўм маблағни ҳужжатларни қалбақлаштириш йўли билан талон-торож қилганлар.

Вилоятдаги ҳўжалик юритувчи субъектларнинг молиявий ҳўжалик фаолияти тегшиш маълумотлар асосида таҳлил қилиниб, мазкур йўналишда 2010 йилнинг ўтган даврида 7 та иқтисодий ноҳор ва 11 та зарар қўриб ишлаётган корхоналар аниқланган бўлса, давлат қўмағи ҳамда корхоналарнинг ички имкониятлари ҳисобидан олиб борилган молиявий соғломлаштириш чора-тадбирлари натижасида ҳисобот даврида зарар қўриб ишлаётган 35 та корхонадан 24 тасининг молиявий аҳолини яхшилаш чоралари қўрилди.

Шунингдек, қишлоқ ҳўжалиги соҳасидаги қонуний ижроси устидан назорат тартибиде олиб борилган амалий ишлар натижасида пилла ва ғалла тайёрлаш ҳамда давлатга топшириш шартномавий режалари бажарилди. Шу билан бирга соҳада аниқланган қонунбузилишларга ҳам кескин муносабат билдирилди.

Масалан, ердан фойдаланиш тўғрисидаги қонунчилик ижроси юзасидан ўтказилган текширишларда чигит экилиши лозим бўлган 947 гектар ер майдонида ноқонуний равишда бошқа эканлар экиланлиги аниқланиб, 12 та ҳолатда жиноят ишлари қўзғатилди. 326 гектар ер майдони давлат захирасига қайтарилди.

Жумладан, Янгийўл ҳамда Пискент туманларида чигит экилиши белгиланган ерларга чигит тўлиқ экилмаса-да, бу ҳолатлар

Саҳифамизда Тошкент вилоят прокуратураси органлари

назорат идоралари мутасаддилар томонидан расмий ҳўжатларга сохта маълумотлар киритиш йўли билан яритилган. Оқибатда эса ҳўжалик юритувчи субъектлар томонидан ерлардан мақсадсиз фойдаланилган.

Мисолларга мурожаат қилсак: Янгийўл туманидаги "Баракали Соҳибкор" фермер ҳўжалиги томонидан 4,1 гектар, "Ҳолимбой Дехқон" фермер ҳўжалиги томо-

нишли чоралар қўрилди. Жумладан, Чиноз туман ҳўкимлигининг бўлим бошлиғи О.Собитов ҳўкимлигининг бошқа мансабдорлари билан ўзаро тил бириктириб, туман ҳўкимининг номидан "шахсий ер майдонларини расмийлаштириш тўғрисида" сохта қарор тайёрлаб, фуқаро М.Нигматуллинга "Ишонч ҳосил Барака" фермер ҳўжалигининг 7,1 гектар ер майдонини ажратиб берган.

Шу билан бирга, вилоят прокуратураси органлари деҳқон-фермер ҳўжаликлари ривожлантириш, қўллаб-қувватлаш ҳамда уларнинг ҳўқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоялашга ҳам алоҳида эътибор беришмоқда.

Хусусан, ушбу йўналишда фермер ҳўжаликларининг 299,5 млн. сўмлик қарзлари ундирилиб, уларга 121,1 млн. сўмлик банк кредитлари олишда амалий ёрдам кўрсатилди. Шунингдек, 79,3 гектар ер майдони, 6064,7 тонна минерал ўғит, 735,5 тонна нефть маҳсулотлари, 16 дон қишлоқ ҳўжалиги техникалари, 7,6 тонна омухта емининг ҳам қонуний асосда ажратиб берилиши таъминланди. Мазкур соҳада ўтказилган текширишлари натижасида 11148 та прокурор назорати ҳўжатлари қўланилди. 2271 нафар шахс интизомий, маъмурий ва моддий жавобгарликка тортилди. Жиддий қонунбузилиш ҳолатлари юзасидан 74 та жиноят иши қўзғатилиб, айбдорлардан 282 млн. сўм икхтеърий равишда ундирилди. 1,9 млрд. сўмни ундириш ҳақида судларга 990 та даъво аризалари киритилди.

Солиққа оид қонунчилик ижросини таъминлаш борасида СВОЖДЛКК Департаментининг вилоят бошқармаси ҳамда вилоят Давлат солиқ бошқармаси органлари фаолияти устидан назорат қўйайтирилиб, солиқ тўловчиларнинг ҳўқуқ ва қонуний манфаатларининг таъминланишига ҳам эътибор қаратилиб, аниқланган қонунбузилиш ҳолатларига қатъий муносабат билдирилмоқда. Мазкур соҳада 309 та текшириш ўтказилиб, натижаларига кўра 358 та прокурор назорати ҳўжатлари қўланилди. 201 нафар шахс интизомий жавобгарликка тортилди, жиддий қонунбузилиш ҳолатлари бўйича 3 та жиноят иши қўзғатилди.

Шунингдек, жиноятчиликка қарши кураш, унинг олдини олиш борасидаги фаолият мувофиқлаштирилиб, ҳўқуқни муҳофаза қилувчи органлар ўртасида ўзаро ҳамкорлиқнинг таъминланиши натижасида умумий жиноятчилик ўтган йилга нисбатан сезиларли даражада камайган. Айниқса, вояга етмаганлар ўртасида жиноятчилик ва ҳўқуқбузарликка қарши курашни қучайтириш, унинг олдини олиш ҳамда ёшлар ўртасида таълим-тарбия ишларини такомиллаштириш жараёни ўз самарасини бермоқда. Ана шундай ноҳуш ҳолатларнинг олдини

олиш бўйича қўрилган чора-тадбирлар натижасида жиноятчилик 4,3 фоизга, жиноят содир этган вояга етмаганлар сонининг эса 16 фоизга камайишига эришилди.

Бундан ташқари, дастлабки тергов ва суриштирув фаолияти устидан назорат олиб боришдаги асосий эътибор унинг тўлиқ ҳолисона ва сифатли ўтказилиши, жиноятлар оқибатида етказилган моддий зарарининг терговда қопланишига эришишга қаратилган ҳам ўз самарасини берди. Жумладан, жиноятлар натижасида етказилган 16,3 млрд. сўмлик зарарининг дастлабки терговда 24,9 млрд. сўми қопланди. Тергов ва суриштирув органларининг асосий қабул қилган 472 та процессуал қарорлари бекор қилиниб, 4339 та ёзма қўрсатмалар берилди. Шу билан бирга, жиноят, фуқаролик ва ҳўжалик ишлари судловининг барча босқичларида прокурор ваколатини таъминлаш орқали фуқаролар, юридик шахслар ва ҳўжалик юритувчи субъектларнинг ҳўқуқлари ҳамда қонуний манфаатларининг ҳимоясига доимий эътибор қаратилди.

Фуқаролик ҳўқуқий воситалари билан фойдаланилган ҳолда 9,1 млрд. сўмга қиритилган 2658 та даъво аризаларининг 1956 таси қўрилиб, 1643 та 6,1 млрд. сўмни ундириш тўғрисида ҳал қилув қарорлари қабул қилинган. Шундан 5,1 млрд. сўмни ундиришга эришилди.

Хулоса ўрнида айтиш лозимки, бугунги кун — эркинлаштириш даври прокуратура органлари ҳодимларидан янада феопротқ буланиш, иш юритилишинг замонавий усуллари билан таъминлаш талаб этилади. Эндиликда бир пайтларгайдек, фақат қўрқитиш, дўқ-пўписа билан иш битмайди. Бу ерда гап бугунги кунда жамиятимиз фуқаролари ўз ҳақ-ҳўқуқларини танитганлиги ёки ўзини, ўзининг англаб етганини ва бошқаларга эмас, балки, биз қўраётган ҳўқуқий демократик жамиятга қўнун устуворлигини таъминлашга эришиш ҳақида бормоқда. Шунинг учун бундай ноҳик, аини пайтда маъсулиятли ишда авваламорд ўзимиз намуна бўлмоғимиз керак.

Ер эгасиз эмас

Отабек ФУЗАЙЛОВ,
Юқори Чирчиқ туман прокурори

Юртимизда ижтимоий-иқтисодий ислохотларни амалга оширишда қишлоқ ҳўжалиги соҳаси муҳим ўрин тутди. Шунинг учун ҳам ҳўкуматимиз томонидан ушбу соҳани ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Соҳадаги ислохотларга тўсиқ бўлаётган ҳолатларга чек қўйиш, қонуний ижросини таъминлаш ва деҳқон-фермерлар ҳўқуқини ҳимоя қилиш борасида юксак талаблар қўйилмоқда. Масалага бу даражада жиддий ёндашув қишлоқ ҳўжалигида қонунбузилишларни бартараф этмасдан ислохотларнинг самараси ҳақида гапиришга ўрин йўқлигидан далолат беради.

Тўғри, соҳада ўтказилаётган текширишлар натижасига кўра прокурор назорати ҳўжатлари қўлланилиб, мансабдорларнинг ғайриқонуний ҳўжатлари прокурорларнинг протестлари асосида бекор қилинмоқда. Аниқланган қонунбузилиш ҳолатлари эса тақдимномалар орқали бартараф этилмоқда. Шунингдек, етказилган моддий зарарлар ҳам айбдорлардан икхтеърий равишда ундирилмоқда.

Аммо кўрилаётган чора-тадбирларга қарамаддан, қишлоқ ҳўжалигига оид қонунларни бажармай, қўпол қонунбузилиш ҳолатларига йўл қўйишлар ҳамон ураб турибди.

Масалан, Конституциямизда миллий бойлигимиз бўлган

ердан оқилона фойдаланиш зарурияти ва ер давлат муҳофазасида эканлиги алоҳида қайд этилган. Шунингдек, ундад унумли фойдаланиш ҳам барчамизнинг инсоний бурчимиздир. Лекин афсуски, айрим жойларда ерга бўлган муносабат талабга мутлақо жавоб бермайди.

Туман прокуратураси томонидан Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2009 йил 12 февралдаги "2009 йилда ғўзани навлар бўйича жойлаштириш тўғрисида"ги 1057-сонли Қарори ижросини таъ-

минлаш ва пахта ҳамда ғалла-чиликка ихтисослаштирилган фермер ҳўжаликларининг ноқонуний равишда бошқа турдаги эканларни ўзбошимчалик билан экиб олишларига чек қўйиш юзасидан ўтказилган текширишларда баъзи фермер ҳўжалиги раҳбарларининг мансаб ваколатларини суистеъмол қилиб, қўпол қонунбузилиш ҳолатларига йўл қўйганликлари аниқланди.

Жумладан, Юқори Чирчиқ туман ҳўкимининг тегшишли қарори билан "Ҳамид хожи" фермер ҳўжалиги раҳбари

Шамситдин Эргашевга жами 72,6 гектар, шундан сўғориладиган 72,1 гектар ер майдонини ажратилган ва 2009 йил ҳосили учун тузилган контрактация шартномасига асосан 24 гектар ер майдонига ғалла, 48,1 гектарига эса чигит экиш режалаштирилди. Аммо Ш.Эргашев ўзгача режа тузди. Яъни, Фарғона вилоятидан ишлаш учун келган фуқароларни иш билан таъминлаш

Саробга алданиб қолманг

Наримон ИЗМУЛЛАЕВ,
Тошкент вилоят прокурорининг
катта ёрдамчиси

отаси тегишли идораларга мурожаат қилади.

Шавкат-ку, ҳали ёш экан, мўмай даромад унинг кўзини шамғалат қилиб қўйгандир, де-ийингиз мумкин. Унда бўлса, 60 ёшни қоралаган Николай Кимнинг қилмишини қандай оқлаш мумкин?

Буни қаранг-ки, Коля амаки ҳам иш излаб юрганларни мўмай даромадли билан таъминлаш соҳасидаги "ҳожатбарор"лардан экан. Йўқса, фуқаролар Эрали Холмиров, Мурдилла Холмиров ҳамда Бекзод Рисбоевларга "иш топиб беринглар" дея Россияда истиқомат қилувчи қизи билан қўбидан илтимос қилармиди? Улардан розилик олгач, дарҳол ишга киришди. Яхши маошдан ким ҳам бош тортарди? Тезда 14 кишилик гуруҳ тузилиб, Россияга жўнатишди. Аммо кўп ўтмай улар қайтиб келишди. Яна ўша ҳолат. Оғир меҳнат, янаш шариоитининг қўнғилдагидек эмаслиги, ойлик маошларининг вақтида тўланмаслиги...

Россияга кетганларнинг бири бўлмиш Тожиқул Коля амакини аввалдан танир эди. Шунинг учун ҳам уйига қайтиши билан унинг эшитини тақдирлиб келади ва қўёви ойлик ҳақларини тўлиқ бермаганлигидан шикоят қилади. Коля амаки бўлса, қўёви билан иш ҳақида шартнома тузилган пайтда ўзининг қатнашмаганлигини-ю ишчилар қўнғилдагидек ишлашмаган бўлса керак деган гапларни баҳона қилиб, уни уйдан чиқариб юборади. Шундан кейин ишчилар туман ИИБга шикоят ёздилар...

Ҳар иккала ҳолат бўйича айбдорлар қилмишларига яраша жазога тортилдилар. Шу ўринда бир мулоҳаза: юқорида қайд этилган қўнғилсиз маълумотлар айрим фуқароларнинг ҳорига қориб ишлаб бўлмас экан-да, деган ҳулосага олиб келиши мумкин. Бу нотўғри. Мамлакатимизда ишлаш учун чет элга чиқишнинг қонун билан белгиланган тартиб-қоидалари бор ва бу йўналишда ваколатли идоралар фаолият юритмоқда.

Белгиланган ушбу тартиб-қоидаларга амал қилмай, чет элга ишлаш учун чиқиб кетганларнинг эса кейинчалик одам савдоси дея аталган жиноят қўрбонига айланмаслигига ҳеч ким қаролат беришмайди. Чунки, қонуний йўл билан ҳорига ишлашга кетганлар давлат ҳимоясида бўлиб, ҳеч қандай таъйинқарга учрамайдилар.

Хулоса ўрнида айтиш жоизки, қандай тури бўлишидан қатъи назар, жиноят содир этган ҳар қандай қимса қонун олдида, албатта, жавоб беради.

Бу "ҳожатбарор"лик эса ишлаш учун келган фуқароларга 11 млн. сўмдан ортиқча тушади. Айбдорлар суд томонидан қилмишларига яраша жазога тортилдилар.

Бир сўз билан айтганда, қонунларнинг сўзсиз бажарилишини таъминлаш қишлоқ хўжалигининг бундан бўён ҳам барқарор ривожланишидаги хал қилувчи омил бўлиб қолаверадиган. Бу эса ўз навбатида прокуратура органлари олдида янгидан-янги муҳим ва масъулиятли вазифалар қўйилди деганидир. Шунинг учун ҳам аграр сектор иқтисодийтимизнинг таянчи сифатида давлатимизнинг диққат марказида турганлигини доимо ёдда тутишимиз лозим.

Мустақил ҳуқуқий давлат ва эркин фуқаролик жамияти барпо этилаётган бугунги кунда ҳаётимизнинг барча соҳаларини тартибга солувчи қонунларни билиш ва уларга риоя қилиш ҳар қачонгидан ҳам муҳим бўлиб қоламоқда. Zero, ҳар бир фуқаронинг ўз ҳақ-ҳуқуқларини яхши билиши ҳамма уларга оғишмай иттифак этиши жамият ривожининг асосий омилларидан бири ҳисобланади.

Прокуратура аралашгач...

Собиржон ХОДЖАЕВ,
Пискент туман прокурори

Дарҳақиқат, инсон борки, умри давомида билиб-билмай ҳуқуқбузарлик содир этади, турли нохушлик ва муаммоларга дуч келади. Ҳуқуқларига пугур етказилган ҳолларда ана шу ҳуқуқларининг ҳимоя қилинишига эҳтиёж сезади. Шунинг учун ҳам муаммолардан сақланиш, қутилмаган машаққатларни ҳал этишда ўз ҳақ-ҳуқуқни ва бурчларини нафақат билиш, балки уларга амал қилиш ҳам ўта муҳим ҳисобланади. Ўз ҳақ-ҳуқуқларини яхши билган фуқаро эса ўз ҳуқуқни ва эркинлигини қандай ҳимоя қилишни яхши билади. Бундай пайтда у бузилган ҳуқуқларини тиклаш ёки ўз ҳақ-ҳуқуқларидан фойдаланиш мақсадида тегишли идораларга мурожаат қила олади. Zero, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 44-моддасида "Ҳар бир шахсга ўз ҳуқуқ ва эркинликларини суд орқали ҳимоя қилиш, давлат органлари, мансабдор шахслар, жамоат бирлашмаларининг гайриқонуний ҳатти-ҳаракатлари устидан судга шикоят қилиш ҳуқуқи қафолатланади", дея белгилаб қўйилган. Шунингдек, ҳар бир шахс бевосита ўзи ва бошқалар иштирокида ваколатли давлат органлари, муассасаларига ариза, тақлиф ва шикоятлар билан мурожаат қилиш ҳуқуқига эга эканлиги ҳам Асосий қонунимизнинг 35-моддасида белгилаб қўйилган. Бу қафолат эса ўз навбатида амалдаги бир неча қонунлар билан мустаҳкамланган.

Ўзбекистон Республикасининг "Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида"ги Қонуни шулар жумласидандир. Прокуратура органлари эса инсоннинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилувчи қонунларга риоя этилишини назорат қилишда алоҳида даврга эгалар.

Шу маънода туман прокуратураси томонидан қонун талабларининг ижроси ҳамда фуқароларни қабул қилиш, ариза ва шикоятларни қонуний муддатларда қўриб чиқиш масалаларига алоҳида эътибор берилмоқда.

Буни қаранг-ки, мутасадди ташкилотларнинг мансабдор шахслари орасида ҳали-ҳануз қонун талабларига беписандларча муносабатда бўлаётганлар учраб турар экан. Биргина мисол: туман прокуратураси томонидан пискентлик М.Юнусовнинг шикояти текширилганда ана шундай ҳолатнинг гувоҳи бўлинди. Хусусий зооветеринария шохбаси очиш ниятидаги тадбиркор ер майдони ажратиб беришни сўраб туман ҳокими номига ариза ёзди. Ариза ўз навбатида туман бош меъмор Р.Ботировга ўтказилди. Ва... М.Юнусов мурожаатининг тақдири билан қизиққанида бош меъмор "Ҳозир ишларим кўп. Вақти келганда қўриб чиқамиз", дея жавоб беради. Аммо орадан кунлар, ойлар ўтса-да, ваъда ваъдалигича қилиб кетади. Унинг қабулига қатнаб чарчаган М.Юнусов охири тегишли идораларга мурожаат қилишга мажбур бўлади.

Маълум бўлишича, М.Юнусов билан юз берган ҳолат ягона бўлмай, туманда истиқомат қилувчи фуқаролар М.Мўминов, С.Набиева ва С.Комилловларнинг ер майдони ажратилишига аризалари ҳам эътиборсизлик оқибатида чанг босиб ётган экан. Ваҳоланки, юқорида қайд қилинган қонуннинг 18-моддаси 1-бандида фуқаронинг мурожаатини қўриб чиққан давлат органи унга мурожаатни қўриб чиқиш натижалари тўғрисида ва қабул қилинган қарорнинг моҳияти ҳақида ёзма шаклда хабар қилиши, 2-бандида эса ариза ва шикоятлар масалани моҳиятан ҳал этиши шарт бўлган давлат органига тушган кундан эътиборан бир ойгача муддат ичида, қўшимча ўрганишни талаб этмайдиган мурожаатлар эса ўн беш кундан кечиктирилмасдан қўриб чиқиши шарт, деб қатъий белгилаб қўйилган.

Қонун талабларига беписандларча муносабатда бўлган бош меъморга нисбатан жиноят иши қўзғатилиб, тегишли жазога тортилди.

Хайдаров номли фермер ҳўжаликлари уюшмаси ҳудудида яшовчи С.Халилова ҳам "Келовчи" қишлоқ фуқаролар йиғини томонидан нафақа пули тайинлашдаги муаммолар ҳусусида ариза билан мурожаат қилган. Аниқланишича, қишлоқ фуқаролар йиғинининг собиқ масъул котиби А.Усмоновнинг айби билан унинг болаларини парвариши учун нафақа сўраб ёзган аризаси қондирилмаган.

Туман прокуратурасининг аралашуви билан А.Усмоновдан С.Халиловага ноҳақ нафақа берилмаган ойлари учун тўлов ихтиёрий равишда ундириб берилди.

Хулоса қилиб айтганда бўлса, юртимизда фуқароларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоялаш учун барча зарур ҳуқуқий асослар яратилган. Уларнинг замирида инсон ва унинг ҳаётини юксак билиб, қадрлаш принциплари ётади. Бу борада олдимизга қўйилган энг долзарб вазифа эса ҳар бир фуқаронинг қонунларда белгилаб қўйилган ҳақ-ҳуқуқларини ва шу билан бирга бурчларини ҳам яхши билишига ҳамда уларга оғишмай амал қилинишига эришидир.

Айрим одамлар ҳақида гап кетганда, болаларча беозор, содда, ишонувчан деган таърифлар ишлатилади. Гоҳо бундайларга ҳавас ҳам қиламиз. Аммо баъзида айнан шу сифатлар туфайли уларнинг боши берк кўчаларга кириб қолаётганликлари ҳақида ҳам бот-бот эшитиб турамиз. Ахир бундай содда ва оққўн-тил инсонлар доимо фирибгарлар учун асосий ўлжа ҳисобланади-да! Афсуски, сўнгги пайтларда ана шундай соддадил одамларни алдашнинг яна бир тури пайдо бўлиб, тез суратларда омаллашиб, уриб-бормоқдаки, буниси энди ҳеч бир қуёшқонга сирмайди. Бу одам савдоси дея аталувчи иллатлар.

Тан олиш керак, бу турдаги жиноят ҳақида оммавий ахборот воситалари орқали қўйлаб чиқишлар қилиниб, бу хавфнинг олдини олиш чоралари-ю, саробга интилиб, охир-оқибат хор-зор бўлмаслик ҳақида бот-бот боғ урилмоқда.

Шундай бўлса-да, афсуски, бу иллат мамлакатимизни ҳам чет-лаб ўтмади. Олинган маълумотларга қараганда, сўнгги беш йилда республикамизда 5 мингдан зиёд киши одам савдоси билан боғлиқ жиноятлардан жабрланган. Уларнинг 4 минг 197 нафарини эр-кавлар, 1102 нафарини аёллар, 182 нафарини эса воғта этмаганлар ташкил қилади. Ваҳоланки, Ўзбекистон Республикаси Конституциясида (37-модда) ҳар бир шахс меҳнат қилиш, эркин касб тандаш, адолатли меҳнат шариоитларида ишлаш ва қонунда кўрсатилган тартибда ишсизликдан ҳимояланиш ҳуқуқига эга эканлиги белгилаб қўйилган. Мазкур моддага кўра, суд ҳукми билан тайинланган жазони ўташ тартибидан ёки қонунда кўрсатилган бошқа ҳолатлардан ташқари мажбурий меҳнат таққиланади. Қолаверса, мамлакатимиз иستیқлолга эришгач, фуқароларимизга ҳорик давлатларига бемалол чиқишлари учун кенг имкониятлар яратилди. Тадбиркорлик ва ҳусусий бизнесга кенг йўл очилди. Ҳорижий дав-

латлар билан иқтисодий, ижтимоий ва сибсий соҳаларда ҳамкорлик ўрнатилди.

Афсуски, айрим шахслар юртдошларимизга берилган бундай шарт-шариоит ва имкониятлардан ўзларининг қабих ният ҳамда манфаатлари йўлида фойдаланиб, фуқароларимизни турли алдов ва фирибгарлик билан ҳорига олиб чиқиб кетишга уринмоқдалар. Бунинг оқибатида эса айрим фуқароларимиз ҳам одам савдосининг қўрбонига айланмоқдалар.

Мисол тариқасида 1979 йили Куйи Чирчиқ туманида тузилган Шавкат Рисбоевни олайлик. Икки фарзанднинг отаси бўлмиш бу йигит қўшни қишлоқда яшовчи ака-укалар Санжар ва Сирожиддин Искандаров ҳамда Шодир Бойбўтаевларнинг ишончига кириб, "Россияда ойига 500-700 АҚШ доллари миқдорига маош тўланадиган иш бор. Доимо шифокор назоратида бўласизлар. Янаш шариоитларингга гап йўқ. Меҳмонхонага жойлаштириб қўяман", дея уларни ўзи билан кетишга қўндирди. Келишилган вақтда қишлоққа микроавтобус билан келиб, йигитлар ўтиришгач, йўл-йўлаккай Бўка, Оққўртон туманлари ҳамда Сирдарё вилоятининг Гулистон шахрига бориб, у ердан ҳам ишчиларни йигишгач, пойтахтга йўл олишди. Самолёт билан Москва шахрига учиб келгач эса ёлланма ишчиларни Шерзод исмли шахсларга топширади. Шундан кейин осон даромад топаман дея ўзга давлатга келган йигитлар учун "орзудаги кунлар" бошланганди. Эрталабдан қоронгу тушгунча оғир меҳнат, янаш жойи эски вагон, еб-ичишининг тайини йўқ...

Уйга қайтамиз дейишса, дўқ-пўлиса эшитишди. Тўрт-беш ой шу йўсинда ишлаганларидан келин Санжарнинг тоби қориб қолади. Аммо унга етарли тиббий ёрдам кўрсатилмайди. Ахир, бундай шариоитдан чарчаган Сирожиддин ҳожатбарор инсонларнинг кўмагида паспортини олиб, Ўзбекистонга қайтишга муваффақ бўлади. Унда бор гапни эшитган

зилади.

Шу туманда истиқомат қилувчи Е.Ким ҳам иш сўраб келган фуқароларга "кўмак бериш"да Ш.Эргашевдан қолишмайди. "Гулнора Севинчи" фермер ҳўжалигининг раҳбари бўлмиш бу шахсга туман ҳокимининг қарори билан сугориладиган жами 137 гектар ер майдони ажратилиб, шундан тузилган шартномаларга кўра, 54,5 гектарига галла, 84 гектарига чигит экилиши режалаштирилган эди. Е.Ким наманганлик бир неча фуқароларга ҳўжаликнинг ер майдонига экилган чигитни яғана қилиш, чопиш ва сугориш ишларини бажаришлари вазифага 5,8 гектар ер майдонини ижарага бериб юборади.

баҳонасида улар билан оғзаки шартнома "имзолайди". Унга кўра, фуқаролардан Н.Эгамовга 2 гектар учун 30 сотих, О.Раимовага 3 гектар учун 45 сотих, О.Махмудовага 3 гектар учун 48 сотих, М.Арслановага 6 гектар учун 30 сотих, умуман олганда эса жами 7,6 гектар ер майдони ҳўжалигига қарашли майдонларга экилган пахтага қараганлиги учун деярли ҳақи ҳисобидан ижара берилади. Ўз навбатида фамилиялари зикр этилган фуқаролар ўзларига ажратилган ер майдонларига ўз ҳисобларидан турли полиз маҳсулотларини экишди. Бундай ҳуқуқбузарлик натижа-сида уларга 1 млн. 500 минг сўмликдан ортиқ зарар етга-

Мана 19 йилдирки, халқимизнинг хоҳиш-иродаси билан Ўзбекистон Республикаси мустақил давлат дея эълон қилиниб, мамлакатимиз дунё ҳамжамиятида ўзига муносиб ўринни эгаллаган кун умумхалқ байрами сифатида нишонланиб келинмоқда. Истиқлол мамлакатимиз тарихида янги даврни очиб берди. Президентимиз раҳнамолигида фуқаролар эркин, ҳур, тўкин-сочин турмуш кечиришлари учун зарур барча шарт-шароитларни яратиб мақсадда бозор иқтисодиётига асосланган жамият барпо этила бошланди. Сиёсий, иқтисодий, суд-ҳуқуқ ислохотлари жараёнида қонун устувор бўлган фуқаролик жамияти таркиб топти. Ушбу жамиятда Конституциямизга ва амалдаги қонунларга биноан барча давлат бошқаруви органлари фуқароларга хизмат қилишмоқда. Узро чамбарчас боғлиқ бўлган фуқароларнинг ҳуқуқлари ва давлат манфаатларини қўлаб иш юритишмоқда.

Хар бал Мустақиллик кунини умумхалқ байрамини ўзгача шухуқ билан қарши оламиз. Муборак сана арафасида халқимиз қўлга киритаётган ютуқларини сарҳисоб қилар эканмиз, дилларимиз ифтихор туйғулари билан тўлиб тошади. Истиқлол шарофати билан ҳеч қимдан кам бўлмаган фаровон ҳаёт қуриш имкониятига эга бўлди. Собитқадамлик билан ўтказилаётган ислохотлар ўз самарасини бермоқда. Иқтисодиётнинг ривожланиши, реал даромад орттириш ҳисобига фуқаролар турмуши яхшиланимоқда.

Шаҳар ва қишлоқларимиз

обод бўлиб бормоқда. Шаҳарларнинг инфратузилмаларини ривожлантиришга оид ҳукумат қарори ижрога қаратилиб, Фарғона ва Кўкон шаҳарларида кенг қўламли қурилиш олиб боришмоқда. Бири-бирига ўхшамайдиган муҳташам коллеж ва лицейлар, савдо ва хизмат кўрсатиш, турар-жой бинолари қад ростланыпти. Кенг кўчалар, текис ва раво йўллар, истироҳат боғлари ва хибонлар шаҳарларимиз кўркига кўк қўшаяпти.

Истиқлол йиллари барпо этилган фуқаролик жамиятида прокуратура органлари фаолиятининг

Саҳифамизда Фарғона вилоят прокуратураси органлари

қўзғатилди. Етказилган 26,3 млн. сўмлик моддий зарар иختиёрий қўпланиб, 432,9 млн. сўмлик зарарни ундириш учун судларга 920 та даъво аризалари киритилди. 461 нафар фуқароларнинг бузилган ҳуқуқлари тикланди.

Меҳнат қилиб топган даромади эвазига беками-қўст турмуш кечиришдан иборат фуқароларнинг ҳуқуқлари иш ҳақи тўланмасдан ёхуд тўлов асосиз равиш-

Пенсия таъминоти тўғрисидаги қонун ва қонуности ҳужжатларининг ижросини ўрганиш жараёнида ҳам нафсини жийовлай олмаган айрим мансабдорларнинг жиноий қилмишлари фош этилди. Чунончи, Пенсия жамғармасининг Ўзбекистон туман бўлими томонидан шу йил январь ва февраль ойларида 8 ҳолатда пенсия нотўғри тайинланиб, 3,5 млн. сўм талон-торож қилинган. Маса-

Жамият тараққиётининг

Жамшид ФАЙЗИЕВ,
Фарғона вилоят прокурори

ни бериб, вақтинча нафақа тайинлаш борасидаги вазифалари аниқ-равшан белгилаб қўйилган. Худди шунингдек, тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш, касаначилик асосида иш юритиш борасидаги ҳукуматимиз қарорларининг ижросини таъминлаш ҳам ишсизлик муаммосини ҳал этиш йўлларидадир.

Шаҳар ва туман прокуратуралари ташаббуслари билан жойларда ташкил этилаётган меҳнат ярмаркаларида юзлаб фуқаролар доимий ишга жойлаштириб олиш имкониятидан фойдаланишмоқда. Шу йилнинг биринчи ярмида 41 маротаба ана шундай ярмаркалар ўтказилди. 1827 та корхона ва таъкилотлар, тадбиркорлар 10395 та бўш иш ўринларини тақдир қилишди. Ярмаркаларда иштирок этган фуқароларнинг 4519 нафари ишга киришлари учун йўланмалар берилди. 216 нафари қайта касбга ўқишга, 289 нафари ҳақ тўланадиган жомат ишларига юборилди.

Бирок ушбу муаммонинг ҳал этиш бевосита вазифаси бўлган вилоят Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош қармаси ва унинг жойлардаги бўлимлари фаолиятларида ҳақи

Самарқанда, Бухоро, Хива каби Марғилон шаҳри ҳам қадим маданият, савдо, ҳунармандчилик маркази сифатида мағриб-машриққа довг таратган. Буқо ипак йўлида жойлашган шаҳримизда қадимдан ҳунармандчилик, айниқса, тўқувчилик ривожланган. Марғилоннинг шохин атласи, ипак газамалари асрлар мобайнида кўнг бозорларида харидоригр бўлиб келган. ЮНЕСКО ва бошқа халқаро ташкилотлар билан ҳамкорликка қизғин тайёргарлик қўрилиб, шаҳримизнинг 2000 йиллик юбилейи тантанавор нишонланган. Юбилейга тайёргарлик жараёнида тарихий обидалар, кўчалар, бинолар таъмирланди. Янги ишлаб чиқариш, савдо, хизмат кўрсатиш корхоналари ишга туширилди.

Истиқлол йиллари мамлакатимизда ўтказилаётган иқтисодий ислохотлар ўз самарасини бераётгани шаҳримиз ҳаётида ҳам яққол кўзга ташланади. Фуқароларга меҳнатлари эвазига муносиб турмуш кечиришларининг қўний асослари яратилмоқда. Президентимизнинг тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш, касаначилик асосида иш юритишнинг кенг йўлга қўйиш борасидаги Қарорлари марғилонлик ҳунарманд-қосибларга ҳам қадим анъаналарни тиклаб, бозорларни турли-туман истеъмол буюмлари билан тўлдирिशлари кенг йўл очиб берди. Чет эл инвестицияларига яратилган ҳуқуқий кафолатлар натижасида шаҳримизда барпо этилган бир неча қўшма корхоналар йил сайин ишлаб чиқариш доирасини кенгайтириб бормоқда. Шу йилнинг биринчи ярмида туртта корхонанинг ишлаб чиқариш қувватлари ошди. Хусусан, "Водий баракка сервис" ҳусусий фирмасида тикувчилик цехи ишга туширилиб 85 та, "Марғилон Оснэ текс" корхонасида киргизилган 1,4 млн. АКШ долларини миқдоридagi инвестиция ҳисобига халқаро андозлар даражасидаги тўқимачилик дастхоналари ўрнатилиб 150 та, "Оршаҳ-Текс" Ўзбек-Турк қўшма корхонаси қиймати 3 млн. АКШ долларига тенг янги технологиялар билан жиҳозланиб 220 та, МЧЖ шаклидаги "ЭКСКРЕП"

Ўзбек-Ҳинд" қўшма корхонасида янги пилла чувши ва ипак тайёрлаш дастхоналари ишга солиниб, 85 та иш ўринлари яратилди. Шу тариха иқтисодиёт, ҳунармандлик, қосибчилик, савдо ва хизмат кўрсатиш ривожланиши баробарида меҳнат ва бандлик муаммоси ҳал этилмоқда.

Шаҳар прокуратураси ислохотлар жараёнида аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш, тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш, меҳнат ва бандлик, тўлов интизоми, нақд пул муомаласи, иш ҳақи ва пенсия тўловлари каби соҳаларда қўнийликни таъминлаш борасида мунтазам иш олиб бормоқда. Ҳукуматимиз қарорлари асосида кам таъминланган, серфарзанд оилалар моддий қўллаб-қувватланыпти. Бирок, айрим мутасаддилар ушбу жараёнда қўнунбузилишга йўл қўйган ҳолатлар ҳам аниқланди. Чунончи, "Янгйобод" МФЙда фуқаро Ш.Мамаюсупова икки ёшгача фарзанди учун нафақа тайинлаш ҳақидаги аризасига турмуш ўртоғининг "Муштарий Бону" леҳқон ҳақлигида ишлаши тўғрисидаги сохта ҳужжатларни қўшиб топширган. МФЙ нафақа тайинлаш комиссияси аъзолари эса, масъулиятсизлик оқибатида унга 702000 сўм тўлашига сабабчи бўлишган.

Айрим иш берувчилар ҳодимлар би-

да кечиктирилиб бузилган ҳолатларга нисбатан кескин қоралар қўрилмоқда. Вазирлар Маҳкамасининг иш ҳақини ўз вақтида тўлашиши учун мансабдор шахсларнинг масъулиятини оширишга қаратилган қарорлари ижроси ҳам таҳлил этиб боришмоқда. Таҳлилларда чунончи, Риштон тумани машина-трактор паркиннинг мансабдорлари бажарилган иш учун ҳақларни ундириш ва тўлаш чораларини кўрмаганлиги оқибатида муддатни ўтган 120,4 млн. сўмлик дебитор ҳамда 2 млн. сўмлик кредитор қарздорлик вужудга келгани кўзга ташланди. Ишчи-хизматчиларнинг 40,9 млн. сўмлик иш ҳақлари ўз вақтида тўланмаганлиги натижасида уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларида жиддий зиён етказилган. МТПнинг бевосита хизмат бурчида вилдон-сизларча қараб, лоқайд муносабатда бўлиб келган мансабдор шахслари жиноий жавобгарликка тортилди.

Ушбу соҳада аниқланган қўнунбузилиш ҳолатлари 35 та тақдирномалар киритилиб бартараф қилинди. Мансабдор шахсларнинг 15 нафари расман огоҳлангилди. 87 нафари маъмурий жавобгарликка тортилди, 11 та ҳолатда жиноят ишлари қўзғатилди. 562,3 млн. сўмин ундириш ҳақида судларга 1123 та даъво аризалари киритилди.

лан, Марғилон шаҳар почта-алоқа тармоғига қарашли 1-сонли алоқа бўлимининг бошлиғи Д. Юнусова 1,6 млн. сўм пенсия пуллари-ни ўзлаштирган. Қарияларнинг насибасига қўз олайтирган почта ҳодимларига нисбатан жиноят ишлари қўзғатилди.

Истиқлолнинг дастлабки йилларидан бошлаб бозор иқтисодиёти муносабатларининг таркиб топиши жараёнида аҳоли кенг қатламларининг ижтимоий ҳимояга олингани жамиятимизнинг инсонпарвар мазмун-моҳиятини яққол намоён этади. Прокуратура органлари ушбу соҳадаги қўнунчилик ижросини доимий равишда ўрганиб боришмоқда. Шу йилнинг биринчи ярмида кам таъминланган, серфарзанд оилаларнинг моддий қўллаб-қувватлаш борасидаги қўнунчилик ижросининг таҳлиллари жараёнида нафақа тайинлашни асосиз рад этиш ёхуд муҳтожлар қолиб, ўзига тўқ хонадонларга нафақа ажратиш каби ҳолатлар юзгага чиқди.

Фуқаро Ҳ.Мўминованинг даромади белгиланган метёрдан камлиги маълум бўлса-да, Риштон тумани, Жаҳонобод МФЙнинг комиссияси асосиз равишда нафақа тўлашни рад этган. Ёки Ёзёнов туманидаги "Бўтқачи" МФЙда фуқаро М. Заринбоевага 3 нафар вояга етмаган фарзандининг моддий таъминоти учун

Тадбиркорлар диёри

Нодиржон АЗИМОВ,
Марғилон шаҳар прокурори

лан тузилган меҳнат шартномаларига амал қилмасдан иш ҳақи тўловларини орта суртишган. Чунончи, Халқаро давлат аҳамиятига эга автомобиль йўлларида фойдаланиш корхонасининг Марғилон филиалида иш ҳақини ўз вақтида тўлашишини таъминлаш борасидаги ишлар ижроси таҳлил қилинганида 77 нафар ишчи-хизматчиларига 2010 йил феврал-май ойлари учун иш ҳақлари тўланмай келатгани аён бўлди. Жорий йилнинг биринчи ярмида ушбу соҳада қўнунчилик ижроси таҳлили жараёнида шаҳардаги корхона ва таъкилотларнинг 156 нафар ишчи ва хизматчиларига 47 млн. 130 минг сўм миқдорда иш ҳақларини ундириш бериш ҳусусида судга киритилган даъво аризалари қаноатлантирилиб, фуқароларнинг бузилган ҳуқуқлари тикланди.

Баъзи мансабдор шахслар кекса отахон ва онахонларнинг пенсия, нафақа пуллари қўз олайтирган ҳолатлар ҳам аниқланди. Хусусан, шаҳар почта алоқа тармоғига қарашли 1-сонли алоқа бўлими бошлиғи Д.Юнусова 1 млн. 700 минг сўм пенсия пуллари эгаларига топширилмай талон-торож қилинишига йўл қўйган.

Тўлов интизоми ва банкротлик тўғрисидаги қўнунчилик ижросининг таҳлиллари жараёнида аниқланишича, 6 та ҳўжалик фаолиятини юритувчи субъектларнинг давлат бюджетидан бокиманда қарздорлиги 370 млн. сўмликдан ортиб кетган. Қарзларини мол-мулкларидан ундириш маса-

ласини ҳал этиш учун вилоят прокуратураси орқали вилоят ҳўжалик судига даъво аризалари киритилди.

Шаҳар прокуратураси томонидан тадбиркорлик субъектларининг рўйхатта олиниши ҳамда иختиёрий тугатилиши борасидаги қўнунчилик ижроси ўрганилганида бир қатор камчиликлар аниқланди, шаҳар ҳўқимининг 5 та қарорига нисбатан протестлар киритилди.

Жиноий қилмишларнинг муайян қисми бекорчилик оқибатида содир этилиши инобатга олинган ҳўлда, шаҳар прокуратураси томонидан аҳолининг бандлиги борасидаги қўнунчилик ижросига алоҳида даъво қилишмоқда. Бандликка қўмаклашиш маркази фаолиятида йўл қўйилган қўнунбузилиш ҳолатлари бартараф этилиб, прокуратура ташаббуси билан бўш иш ўринлари ярмаркалари ташкил қилинмоқда. Шу йил бошдан бўён икки маротаба ўтказилган ярмаркаларда 1200 нафар фуқаро қатнашди. Уларнинг 190 нафари ишга жойлашди. Бандликка қўмаклашиш марказларида мурожаат этган, рўйхатта қўйилган фуқароларнинг 3000 нафардан зиёди иш билан таъминланди. Шунингдек, ўтган йили касб-ҳўнар коллежларини битирган йигит-қизларнинг 4200 нафари ишга жойлаштирилди.

этирозлар тугилмоқда. Хусусан, Бағдод туманида 52 нафар фуқаро қўлатилган иш ўринларига жойлаштирилган-у, ушбу иш ўринларига мустақил равишда жойлашганлар ҳисоби юритилмаган. Июнь ойи бошида, текшириш кунни аниқлангандек, бўлим томонидан 5 ой мобайнида 1774 та янги иш ўринлари яратилган бўлсада, кичик корхоналар қоидада уй меҳнатини йўлга қўйиш, фаолият кўрсатмаётган ёки иш тўхтаган корхоналарни қайта ишга тушириш, бозор инфратузилмасини ривожлантириш орқали янги иш ўринларини яра-

Худди шунингдек, хотин-қизларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари кафолатланган қўнулар ижроси ўрганилиб, таҳлил этиб боришмоқда. Хусусан, Фарғонадаги 5-сонли оилавий поликлиника ходимлари Ш.Якубова, С.Мамадалиева ва Ш.Ҳайдаровалар 2010 йил 1 январь кунни навбатчиликка жалб этилган. Бироқ амалдаги қўнунга мувофиқ равишда дам олиш кунини ишлаганлари учун уларга ҳордиқ (оптл) бериш ёки ҳақ тўлаш масаласи ҳал қилинмаган.

Қўқон шаҳридаги 37-сонли мактабгача таълим муассасаси то-

ҳужжатларига таянган ҳолда ишлаб чиқариш, савдо-хизмат кўрсатиш ҳажми ва савиясини муттабик равишда ошириб боришмоқда. Тадбиркорларга ҳавола этилган молиявий-ҳуқуқий кафолатлардан фойдаланишларига тўсқинлик, ноқонуний текшириш каби ҳолатларнинг олдини олиш мақсадида прокуратураларда "Ишонч телефон"лари мунтазам ишлаб турибди. Шаҳар, туман прокуратураларига «007» рақамли, вилоят прокуратурасига 224-89-90 рақамли "Ишонч телефони" орқали мурожаатларнинг қўнуний ҳал этилиши Ўзбекистон телевидени-

биёт ва доришunosлик ходимлари маҳкамасини ошириш ва қайта тайёрлаш Республика марказининг Фарғона бўлимида ўтказилган текширишда аниқланишича, бўлимнинг мансабдор шахслари томонидан 2009 йил мобайнида пластик карта ва тўлов ведомостлари сохталаштирилган. Ўзгаларнинг жами 6,5 млн. сўм пуллари ўзлаштириш йўли билан талон-торож қилинган.

Мамлакатимизда болаларни ҳар томонлама билимдон ва соғлом ўсиб улғайишлари, танлаган соҳаларининг етук мутахассислари бўлиб етишишлари учун барча шароитлар яратилган. Прокуратура органлари томонидан уларнинг ҳуқуқ ва манфаатлари ҳимоя қилиниши назоратта олинган бўлиб, режалар тadbирлар ўтказилмоқда. Жумладан, Тошкент ахборот технологиялари университети Фарғона бўлимида бюджет маблағлари қандай сарфланганди апрофича ўрганилди. Тўлов варақчаларини сохталаштириш орқали талабаларга тўланиши лозим бўлган 3,5 млн. сўм стипендия пуллари талон-торож қилингани юзасидан жиноят иши қўзғатилди.

Истиқлолнинг дастлабки йилларидан таълим муассасалари қурилишига, таълим жараёнини тақомиллаштиришга, ўқитувчи-педагогларнинг маҳкамасини оширишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Ушбу сиёсатнинг тadbирий давоми сифатида Юртбошимиз томонидан 2010 йил - "Баркамол авлод йили" дея эълон қилинди. Президентимизнинг 2010 йил 27 январь кунги "Баркамол авлод йили Давлат дастури тўғрисида" Қарори асосида вилоятимизда ишлаб чиқилган дастур ижроси учун республика ва маҳаллий бюджет, ижрокчаларнинг маблағлари, банк кредитлари, халқаро грантлар ҳисобидан жами 312,2 миллиард сўм сарфланиши режалаштирилди.

Дастурининг барча бандлари бажарилишини таъминлаш учун режалар иш юритилмоқда. Чунончи, эътиқодли, маънавий таҳдидлар ва чет элдан қўрсатилган таъсирларга қарши туришга қодир бўлган ёшларни тарбиялашга доир банди бўйича таъсирчан тadbирлар ўтказилмоқда. Интернетдан фойдаланиш маданиятини шакллантириш, ахлоққа зид, паст

савияли "оммавий маданият"га қарши нуктаи назарларни оммалаштириш, ёшларни маданиятинимизга, анъаналаримизга ёт бўлган таъсирлардан асраш бўйича тadbирлар ташкил этилмоқда. Вилоят телерадиокомпанияси ташкил этган "Мозийдан садо" телекўрсатув, матбуот нашрларидаги чиқишлар орқали болалар бой маданий меросимизни ўзлаштиришмоқда. Шаҳар ва туман прокуратуралари ташаббуси билан битирувчи ёшларнинг бандлигини таъминлаш мақсадида олий ўқув юртилари ва касб-ҳунар коллежларида ўтказилган бўш иш ўринлари ярмаркаларида иштирок этган 9300 нафарга яқин ёшларнинг қарийб 2400 нафари ишга йўланмалар олишди.

Прокуратура органлари ўтган ярим йил мобайнида барча йўналишларда қўнулар ижроси юзасидан ўтказган 1322 та таҳдидлар натижаларига кўра 21 мингдан зиёд назорат ҳужжатлари қўлангилди. Қўпол қўнубузилишларига нисбатан 320 та жиноят ишлари қўзғатилди. Мансабдор шахсларнинг 1453 та ноқонуний чиқарган ҳужжатлари прокурорларнинг протестига асосан бекор қилинди. 433 млн. сўмликдан кўпроқ зарар ихтиёрий равишда ундирилди. Қўнубузилишлар натижасида етказилган 5 млрд. сўмликдан зиёд зарарни ундириш чоралари қўрилмоқда. Чунончи, фуқаролик сулҳига 1,2 млрд. сўмлик 2222 та даъво аризалари киритилди. Шундан прокурорларнинг 796 млн. сўмлик зарарни ундириш ҳақида 188 та аризалари кўриб чиқилиб, 468 млн. сўм ҳақиқатда ундирилди. Жами 3,4 млрд. сўмлик зарарни ундириш бўйича ҳужжалик сулҳларга киритилган 2519 даъво аризаларининг 102 таси кўриб чиқилиб, 425,8 млн. сўмлик зарар тўлиқ ундириб олинди. Тергов жараёнида етказилган жами 9,1 млрд. сўмликдан кўпроқ зарарнинг 7,9 млрд. сўми ёки 86,7 фоизи ундирилишига эришилди.

Хулоса қилиб айтганда, вилоят прокуратураси органлари жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларнинг пайини қирқиб, барча соҳаларда қўнунийликни таъминлаш борасида мунтазам иш олиб боришмоқда. Zero, қўнунийлик жамият тараққиётининг гаровидир.

мустақкам гарови

тиш эътибордан четда қолган.

Вилоятда бу борада ўтказилган таҳдидлар натижаларига кўра, 52 та ноқонуний ҳуқуқий ҳужжатларга нисбатан протест келтирилиб, бекор қилинди. Қўнубузилишига йўл қўйган шахсларнинг 132 нафари интизомий, 89 нафари маъмурий жавобгарликка тортилди. 4 та жиноят ишлари қўзғатилди, 398,7 млн. сўмлик маблағларни ундириш ҳақида сулҳларга 824 та даъво аризалари киритилди. 256 нафар фуқаронинг бузилган ҳуқуқи тикланди.

Олти ой мобайнида Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош боксрамсининг "Иш билан таъминлашга кўмаклашувчи жамғарма" маблағлари ҳисобидан янги иш ўринлари яратиш учун 84 нафар тadbиркорларга тижорат банкларни орқали 196 млн. сўмлик имтиёзли кредит маблағлари ажратиб берилди. Бироқ ушбу маблағлар мақсадли сарфланмаган ҳолатлар аниқланиб, 11 та жиноят ишлари қўзғатилди. Чунончи, 4 та янги иш ўрни яратиш мақсадида жамғарма маблағлари ҳисобидан "Агро-банк" Сўх филиали орқали 10 млн. сўм имтиёзли кредит олиб, бошқа эътиёжларига ишлатиб юборган "Мулки саодат" хусусий фирмасининг раҳбари Х. Карим-жонов жиний жавобгарликка тортилди.

монидан 12 ёшга тўлмаган икки ва ундан ортиқ фарзандлари бўлган Н.Усмонова, Г.Ҳамидова ва Г.Тўйчиеваларга Меҳнат кодексининг 232-моддасида белгиланган тартибда имтиёзли қўшимча таътил кунлари ҳавола этилмаган. Бағдод туманидаги "Қўқон нефть-базаси" унитар корхонасининг Фуқарат филиалида ишловчи У.Усмонова ва А.Қамбаровалар икки ёшгача болаларини парваринишлай бўйича таътилга чиқишдан. Аммо уларга асоссиз равишда нафақа пулларининг тўлови тўхтатилиб, жами 1,5 млн. сўм тўланмаган. Прокуратура органлари ушбу соҳада аниқланган яна бир қатор қўнубузилиш ҳолатларига чек қўйилди.

Юртдошларимиз истиқлол инъом этган мулкдорлик ҳуқуқидан ҳам фойдаланишмоқда. Конституциямизда кафолатланган ушбу ҳуқуқларидан фойдаланиб, сармояларини катта-кичик корхоналар ташкил этиш, истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш, савдо-хизмат кўрсатиш йўлга қўйиб, фойда олишга сарфлашмоқда. Тadbиркорликни қўллаб-қувватлаш, тadbиркорлик субъектларининг ҳуқуқий ҳимосини, тақдим этиладиган ҳисобот тизимини тақомиллаштириш, фаолиятларига ноқонуний аралашувларга нисбатан жавобгарликни кучайтириш борасидаги қўнун ва қўнуности

еси, маҳаллий телеканаллар орқали реклама қилинмоқда. Шу йил биринчи ярмида ушбу телефонлар орқали мурожаат қилган 18 нафар фуқаронинг муаммоларини қўнуний ҳал этилди. Чунончи, "Муҳриддин Мақсуджон ери" фермер ҳўжалиги раҳбарининг Оқунбобоев туман прокуратурасига мурожаати ўрганилиб, "ТГЗ-80" русумли трактор сотиб олиш учун кредит ажратилишига ёрдам кўрсатилди. Унга "Халқ банки" туман филиали томонидан 5 йил муддатта 31,4 миллион сўм кредит ажратилди. "Фар спектор технолог" хусусий корхонасига эса савдо дўкони қуриб, ишчи ўрни яратиш учун 3 йил муддатта 70 млн. сўм кредит ажратилиши таъминланди.

Ўтган олти ой мобайнида прокуратура органлари томонидан тadbиркорларнинг 64 нафарига рўйхатдан ўтиш, 7 нафарига кредит, 15 нафарига рўхсат берувчи ҳужжатларни расмийлаштириш, 8 нафарига ҳақларини ундириб бериш, 1 нафарига лизинг бўйича технология сотиб олишда амалий ёрдам кўрсатилди.

"Фуқароларнинг соғлигини сақлаш тўғрисида"ги Қўнун ижроси ҳам диққат марказида бўлиб келмоқда. Қўнубузилиш ҳолатларини бартараф этиш ва олдини олиш чора-тadbирлари қўрилмоқда. Чунончи, "Урта тиб-

Ислохотлар самараси

Истиқлол инъом этган мулкдорлик ҳуқуқи иқтисодиёт, жумладан, қишлоқ ҳўжалиги ривожланиши учун кенг истиқболлар очиб берди. Президентимизнинг Фармон ва Қарорлари асосида ўтказилган ислохотлар жараёнида фермер ҳўжаликлари ташкил этилиб, деҳқон ерининг асл эгасига айланди.

Туман прокуратураси томонидан соҳада ўтказилган таҳдидларга кўра, ўтган йилда 7 та тақдиминома киритилиш, 4 та интизомий, 4 та маъмурий жавобгарликка оид ва 1 та жиноят иши қўзғатиш орқали йўл қўйилган қўнубузилиш ҳолатлари бартараф этилди. Туманимиз қишлоқларида кичик корхона, микрофирмалар ташкил этилиб, янги иш ўринлари яратилди. "Саломатлик -2" лойиҳаси асосида қишлоқ врачлик пунктлари жиҳозланиб, тиббий ёрдам савияси яхшиланди. Туман Марказий шифонасига "Дамас" русумли медицина автомобиллари топширилди. Бандликка кўмаклашувчи жамғармаси ҳисобидан кам таъминланган хонадонларга чорвачилик, деҳқончилик билан шугулланишлари учун имтиёзли кредитлар ажратилди. Аниқланган камчиликларга барҳам берилиб, қишлоқ хонадонларини табиий газ, ичимлик суви билан таъминлаш тadbирлари нийҳосига етказилди. 46 та қишлоқдаги 28840 та хонадон тўлиқ газлаштирилди.

Ҳукуматимиз қарорига биноан оптималлаштирилган фермер ҳўжаликларининг даромадлари ортиб бормоқда. Ўз навбатида, фермер ҳўжаликлари ҳам қўзланган ҳосил-

ни етиштириб, контрактация шартномаларини бажариш, даромадларини кўпайтириб боришга интилишмоқда.

Туман прокуратурасининг қишлоқ ҳўжалида қўнунийликни таъминлаш борасидаги иш жараёнида фермер ҳўжаликлари ерларни шугулдорлашдан ҳосилни йиғиштиришгача бўлган жараёнда тутилган муаммоларни ҳал этишда амалий ёрдам кўрсатилмоқда. Хусусан, "З.Мадрохимов" фермер ҳўжалигига лизинг бўйича "ТГЗ-80-11" русумли трактор, "Пўлатхўжа ҳўжи", "Али-жоновна Жамлаҳон", "Омал Раҳмонбек Мастона", "Деҳқон Аҳмаджон" каби фермер ҳўжаликларига минерал ўғит олишлари ёрдам берилди. "Ҳакимов Баҳадир Тошкент-гузар", "Шароф Шамсиддин МТС", "Муҳаммад Мўмин замини", "Иброҳим Жаҳонгир Мелойи" кабиларига эса ёқилги етказиб беришдаги сансалорликка чек қўйилди.

Шу йилнинг биринчи ярмида техника воситаларини сақлаш ва таъмирлаш ва мавсумга шай қилиб қўйиш борасида ўтказилган тadbирлар натижасида эътиёт қисмлар таъминоти ва иш сифати борасидаги камчилик ва нуқсонларни бартараф этиш учун туман ҳўқимлиги ва 4 та муҳобил ММТП раҳбарларига 5 та тақдиминома киритилди. Пахта етиштириш режалаштирилган май-донларга бошқа экин экилган ҳолатларда, бузиб қайтадан чигит экилиши таъминлан-

ди. Қўрилган чоралар натижасида чигит экиш уюшқоқлик билан ўтказилди.

2010 йилнинг биринчи ярмида қишлоқ ҳўжалигигаги қўнунийлик ижроси таҳдидларига аниқланган ҳолатлар бўйича 13 та протест келтирилиб, 69 та тақдиминома киритилди. 32 та интизомий, 62 та маъмурий жавобгарлик тўғрисида прокурор назорати ҳўжатлари қўлангилди. Сулҳларга 12,9 млн. сўмлик зарарни ундиришни қўзлаб 18 та даъво аризалари киритилди. 2 та ҳолатда жиноят ишлари қўзғатилди.

Чунончи, ишчи-ҳўқимларнинг 22 млн. сўмликдан зиёд иш ҳақларини тўламаган, корхонанинг салкам 8 млн. сўмлик дон ўриш қўмбанини ўзлаштирган, "Агро-банк" туман бўлимининг олинган 30 млн. сўм кредит маблағини нақдлаштириб, талон-торож қилган "Янги Нарвуз" ММТП бошқаруви раиси билан бош ҳисобчи ҳамда банкнинг мансабдор шахсларига нисбатан қўзғатилган жиноят ишининг тергов нийҳосига етказилиб, суд муҳокамасига юборилди ва жазонинг муқаррарлиги таъминланди.

Прокуратура томонидан қўнунийликни таъминлаш борасида қўрилган чора-тadbирлар натижасида, фермер ҳўжаликлари агротехника тадбирларини вақтида ва сифатли ўтказиб, бошқоқ дондан юқори ҳосил етиштиришди. Уримга техника воситаларининг тўлиқ тайёрлангани, ишлар юқори савияда ташкил этилиб, нобударчиликнинг олдини олиш чоралари қўрилгани ўз самарасини берди. Туман ғаллакорлари 20761,2 тонна бўғулди топширишди. Шу шартномаларда қўзда тутилганга нисбатан 521 тонна кўп демакдир. Айни чоғда пахтадан ҳам қўзланган ҳосилни етиштириш учун ғўзаларни агротехника талаблари биноан парвариллаштирилди.

Бахромжон ИРМАТОВ,
Ўқўприк туман прокурори

Шарқатсиз шишадос

Назира (исм-шарифлар ўзгарган) онасининг маъракаси ўта ҳамки, турлиб-ўсган хонадонидан кетгиси келмади. "Эртага борадман опамникига... жияним кап-катта бола, яна бир кун ўзини эплаб юрар..."

Бироқ ўша тунда кўрқинчан тўшлар кўриб чиқди. Онаси нимадандир безовтамишми-ей... Қизига аланималар демокчи бўлар, аммо Назира англомасди.

"Ҳаммамиз йиғилиб олиб, дод-фарёд қилаверганимизга бечора онамнинг руҳи безовта бўлдимикан?! Ё опамни Россиядан чақиртирмаганимиздан хафамиканлар?! Узоқ жой бўлса, опамга онамнинг вафот этгани ҳақида хабар берганимиз билан келиб, у кишини тириштириб берармиди?! Эндигина иш бошлаганда яна бироз пул ишласин, келгач, ҳамма расм-русумларини ўтказаверади-да, деб ўйлабмиш! Опамнинг ўзи ҳам уйга қайтай, шунча ишлаганим етар, демасди. Аёл киши бўлса, совуқ ўлкаларда юраверини жонига тегмагани-чи! Ишқилиб, охири бахайр бўлсин-да..."

Назира шу хаёлларда ўзини чаплатиш учун кичик келин билан бирга уй юмушларига қарашган бўлди. Одат шунча, бўш қолди, дегунча икки келин-дан олдин даровор рўзгор ишқиларига унаб кетади. Оиласи билан ажрашгач, ота уйига қайтиб келди-ю, яқинларига оғири тушмаслиги учун онаси Вазира ёрдамда виллоят марказидаги тикувчилик корхонасига ишга кирди. Тўрт кун ишласа, уч кун дам олади. Онаси вафотидан кейин унинг бағри ҳувиллаб қолди. Онаси Россияга кетганидан буён онасига янада суяниб қолган, иккиси тонгтоғтаргача ҳасратлашиб чиқариди.

Опасининг қўли ишда-ю, хаёли паршонлигини кузатиб турган Ботиржон уни қўярдикўймай, Вазиранинг шаҳардаги уйига боришга ундайверди. Чунки Вазира Россияга кетишидан аввал ўғлини ва уйини Назирага ишониб қолдирган, у ўша ерда яшайётган.

— Опа, Қодирни биласиз, сал шўхрок... Сиз боргунга қадар яна бирор ишқал чикармасин, бориб уни ўзингиз тергаб туринг. Кўриб турибман, ўзингиз ҳам ундан хавотир олясиз...

Назира Ботиржоннинг гапи билан йўлга тушди. Негадир манзилга етгунча ҳам юраги безовта бўлаверди. Гўё бир кўнгилсизлик кутиб тургандек эди. Бироқ кўпқаватли уйдаги опасининг хонадонига яқинлашгач, афронинг жим-житилигини кўриб, кўнгли бироз хотиржам тортиди. Аста бориб, эшик қўнғирогини босди. Қодир уйда йўқ чоғи, ҳеч ким жавоб бермади.

"Яна кўчага чиқиб кетган, шекилли", Назира шу хаёлда сумкасида калит олиб, эшикни очди. Ичкарига кирди-ю, ҳайрон бўлиб қолди. Ҳамма ёқ бетартиб бўлиб кетган, гиламлар бир жойга ўраб қўйилганди.

"Тепалдан сув тошган чоғи, — у беҳафсалалик билан боради, бир четга ўраб қўйилган гиламни кўтариб кўрмоқчи эди, қўлига соч илашгандек бўлди-ю, юраги ортга тортиб кетди. Нима

қотилликка қўл урди

бўлганини англолмай, ён қўшнисиникига югурди.

— Тепадан сув тошганми, десам, бундай эмасга ўхшайди, — деди оёқлари дағ-дағ титраганча қўшини аёлга. — Қишлоқдан келсам, уйга қараб бўлмайди. Кимдир гиламларни бир бурчакка ўраб қўйибди. Ичида нимадир борга ўхшапти... Ишқилиб, жияним бир балони бошламаган бўлсайди...

Унинг гапи билан қўшини аёл шошилганча ичкарига кириб, ўралган гиламни қўли билан лайпаслаб кўрди-ю, кўрқувдан ишқилиб юборди:

— Кимдир ўлиб ётибди бу ерда, Назира!!

"Қодир бировни ўлдириб, яшириб қўйибди!" Назира миясига яшиндек урилган хаёлдан дахшатга тушиб, ҳушини йўқотди...

Қодир эсини энди таниётган кезларда ота-онаси оилавий келишмовчилик сабаб ажрашиб кетишди. Катта акиси отасининг ёнида қолди. Қодир онаси билан бобосиникига келиб яшай бошладди.

Вазира виллоят марказида ишлагани учун яқинлари ёрдамда кўпқаватли уйлардан бир хонали хонадон сотиб олди-да, шаҳарга қўчиб кетди. Шу орқали гўё эри билан боғлиқ муаммоларга нўқта қўйгандек бўлиб, янгидан ҳаёт бошламоқчи эди. Бироқ отасиз фарзанд тарбиялаш осон эмаслигини кейинроқ — Қодир хурмача қилиқлар чиқара бошлагач, англай бошлади. Бу пайтда вақт ўтган, алақачон кеч бўлганди.

— Қодир ўртоқлари билан ўғирлик қилиб, қўлга тушибди. Ҳозир уни милиция олиб кетгандими... — Вазира бу шум хабарни эшитиб, бўлари бўлди. Ёлғиз суянгичим, деб ишониб келаятгани наҳот ўғирлик қилган бўлса?! Ахир унинг пулга мухтож бўлмаслиги учун нима-лар қилмади!?

Вазира идорама-идора югурди, елди, тегишли жойларга бориб йиғлаб-сиқтади, бироқ ҳеч нима қилолмади. Чунки ўғлининг жиноят қилгани кундай равшан, тергов органининг қўлида далиллар етарли эди. Шу тариқа Қодир беш йил муддатга қамалиб кетди.

Она экан-да, Вазира ўғли қамқондан қайтунича тинимсиз ишлаб, қайтиши ҳамоқоч уни уйлаб қўйиш орзусида эди. Зора, шу билан ўғлининг ҳаёти изга

тушиб кетса! Бироқ, у ўйлагандек бўлмади. Қодир қайтгач, ичкиликка ружу қўйди. Ўзига ўхшаган бетайин ўртоқларига қўшилиб, ҳафталаб уйига келмайдиган одат чиқарди. Оназорнинг йиллаб йиққан пуллари ой ўтмай, ҳавога соғирди.

— Бирор хўнар ўргансанг бўлмайми?! — Бедор тунлар қийноғида ўз ёнига қовурилиб ётган Вазира ўғлига зорланди. Эҳтимол, онасининг кўз ёшлари таъсир қилган чоғи, кўп ўтмай, Қодир ўртоғи Жасур билан бирга Тошкент шаҳрига бориб, нонвойчилик билан шуғуллана бошлади.

"Хулоға шукр, инсоф бергани чин бўлсин! — дея Вазира анча хотиржам тортиди. Чунки ўғли ишлаб, оиласига моддий томондан ёрдам бера бошлаганди. Бу хурсандчилиги ҳам узоққа чўзилмади. У ишлаётган комбинат ёпилиб, ишсиз қолди. Нонвойчилик билан келишиб, Россияда ишлаш учун йўлга отланди.

— Уйимга ҳам, ўғлимга ҳам ўзинг қараб турасан, — синглисига тайинлади кетар чоғида.

Вазира кетгач, Қодир яна эски ҳолига тушиб қолди. Тошкентга бориб ишлашга ҳам бўйин ёр бермади. Ичкилик қўлига айланиб қолган эди.

2010 йил 22 февраль. Холаси билан бирга қишлоққа — бувсининг маъракасига бораган Қодир шаҳарга ёлғиз ўзи қайтди. Назира яна аёллар кўнгли сўраб келиб қолгани мумкинлигини ўйлаб, қишлоқда қолди.

Ўша кунни уйда бир ўзи зерикиб ўтирган Қодирни Жасур йўқлаб келди. Икковлон аввали-га роса кўча айланишди. Кеч кириб қолган, биргаликда мусиқа тинглаш учун Қодирларникига киришди.

— Бугун шу ерда қолавер, — ўртоғидан илтимос қилди Қодир. — Холам бир-икки кун келмайди. Бир ўзим зерикиб ўтирамани?! — Гап йўқ, — Жасурнинг ҳам уйига кетгиси йўқ эди чоғи, унинг таклифига рози бўла қолди. — Фақат... онамга кўнғирок қилиб қўйишим керак...

Аслида Жасурнинг ота-онаси ҳам ўн етти йил муқаддам ажрашиб кетган, оиладаги фарзандлар тақдири онани ҳам, отани ҳам қизиқтирмасди. Йўқса, ҳар дом ичкилик таъсирида сархуш юрадиган, қунора бирор можа-рога сабабчи бўладиган ўғилни тартибга қайтариб қўйиш уларнинг қўлидан келмасиди!?

Хуллас, шу кунни Жасур оғайнисининг хонадонига қолди. Қодир эрталаб уйқудан ўйгонгач, ўртоғининг ухлаб ётганини кўрди-ю, эшикни қўлқаб, кўчага чиқиб кетди.

Дам ўтмай, уйқудан ўйгонган Жасур қараса, Қодир жойида йўқ, Аксига олиб, қўл телефони ҳам қолдириб кетибди. У бироз ўртоғини кутиб ётди. Ундан дарак бўлмагач, сигарет хумори тутиб, таниши Хуршидга қўнғирок қилди-да, бир кути сигарет олиб келиб беришини, Қодир уни уйда қолдириб, эшикни қўлқаб кетиб қолганини айтди. Аммо уларнинг ури-нишлари бесамар кетди. Хуршид юқори қаватда жойлашган Қодирларнинг уйи балконида сигаретни улоқтиришни удаломай, ортга қайтиб кетди.

У кетиши билан қасрдандир бир шиша ароқ кўтарганча Қодир кириб келди. Боғина асабийлашганини унутиб, ўртоғи билан бирга дастурхон безата бошладди. Шу тариқа уфалчилик бошланди. Зум ўтмай, кайфи ошиб қолган Қодир йиғлаганча ҳасратга тушиб кетди:

— Ҳамманинг онаси болаларининг ёнида юрибди. Менинг онам эса Россияга кетиб юборди. Ишонсанг, ҳозир яшагим келмаяпти... Бундай яшайдан ўлиб кетган яхши! — у шундай дея жажл билан столга муштлаганди, стол устида турган олма мажақланиб кетди. Қодир бунга ҳам эътибор қилмай, бошини столга қўйганича йиғлашга тушди. Бундан хушёр тортган Жасур унга тасалли бериш учун елкасига шапатиллади:

— Қўй, ошина, шунга шунчами?! Россияда ишлаётган бир сенинг онамми?

Унинг бу ҳаракатини Қодир бошқача тушулди:

— Нега мени урасан? Ё ўтказиб қўйганинг борми?

— Ким сени урди? — Жасур ўртоғининг бирдигани жажл отига минганидан ажабланиб, яна елкасига шапатиллади. — Шу ҳам уриш бўлдимми?

— Ҳа, мени урдинг! — Қодир шундай дея жажл билан онасини туртиб юборди. Бундан ғазабланган Жасур ҳам ичкилик таъсирида қони қайнаб турган эмасми, кела солиб Қодирнинг юзига мушт туширди. Ўртада муштлашув бошланди. Жасур ҳам, Қодир ҳам шу тобда ичкилик таъсирида сархуш, қилмишларининг охирини ўйлайдиган аҳволда эмасдилар. Айниқса,

Шокиржон АБДУЛЛАЕВ,
Наманган виллоят прокуратурасининг
бўлим катта терговчиси

Қодир ўта маст, ожиз аҳволда эди. Бу Жасурга жуда қўл келди. Ўртоғининг ҳақоратларидан қони қайнаб кетган йигит уч олиш ниятида уни аямай дўппослашга тушди. Бу ҳам етмагандек, стол устида турган пичоқни олиб, унинг дуч келган жойига санчаверди. Ўзига келганда эса...

"Мен олам ўлдириб қўйдим... — кўча бўйлаб ёлғиз кезиб юрган Жасур хаёлан тўлғонарди. — Энди нима бўлади? Мени қамаб қўйишса-чи?! Йўқ, бундай бўлмайди! Жасадни йўқ қилиш керак! Кейин Россияга қочиб кетаман!"

Даставвал хаёлига келган ўйдан Жасур севиниб кетди. Тун яримлагач, у Қодирларникига келиб, полга оққан қон доғларини тозаллаб ювди. Сўнгра Қодирнинг жасадини гиламга ўраб, уч еридан яхшилаб боғлади. Нияти мурдани кимсасиз ерга олиб бориб ташлаш эди. Бироқ уни кўтаролмагач, ҳафсаси пир бўлди. Шундан сўнг у совуққонлик билан стол устида турган Қодирнинг қўл телефони олиб, қўнтағига яширди. Жасад ёлғиз қўтарилиб, шу кетишда тўғри "Чорсу" бозорига борди-да, нотаниш кишига уни 20 минг сўмга сотди. Пулини эса шахсий эҳтиёжлари учун ишлатиб юборди. Кейин ўз уйига борди-да, бўлган воқеа — қилмиши ҳақида онасига гапириб берди, ўз наватидида, Россияга қочиб кетиш режасини ҳам айтиб ўтди. Аммо...

Ҳар қандай эртилиқнинг ҳам охири бўлади. Шу маънода, Қодирнинг ўлими юзасидан бошлаб юборилган тезкор ҳаракатлар қалаванинг учини қотил — Жасур томон бошлайвергач, ҳуқуқий орган вакиллари зудлик билан уни излашга тушибди. Бу ҳақда қариндошларидан телефон орқали эшитган Жасур тилпирчилаб қолди. Энди узоққа қочиб кутулолмаслигини англаб, ўзи ИИБга кириб борди...

Эътибор берган бўлсангиз, ҳар икки онла ҳам ажрашиб, парокандаликка юз бурган. Бу фарзандлар тақдирида ўзининг совуқ изини қолдирганигини уларнинг бетайинлиги, субутсизлиги, жиноятта мойил бўлиб воқия етганидан ҳам сезиш мумкин. Боз устига, йигитларнинг назоратсиз юриши, биров уларнинг хатти-ҳаракатидан оғоҳ бўлиб турмаслиги боши берк кўчага олиб кирди. Оқибатда, бири айни навнихол ёшида сўлди. Иккинчиси қўлини дўстининг қонига бўяди. Бунинг жавобини бериш, Қодирнинг жавдид турган онаси қўзига қараш нақадар оғир бўлса-да, Жасур шу қисматни ўзи танилади.

Шу ўринда кишини яна бир савол қийнайди: марҳум Қодирнинг муқаддам ўғирлик жинояти содир этиб, қамалиб чиққандан маҳалла фаоллари ва профилактика инспекторининг хабари бор эди. Афсуски, марҳумнинг келгуси тақдирига улар ҳам бефарқ қарашти. Уни бирор фойдали меҳнатга, жамоат ишларига жалб этишмади. Оқибати эса... жуда кеч ўйгонган виждон бир умр уларни қийнаб ўтиши, шубҳасиз. Ахир бу фожианинг олдини олаётган бўларди...

Шарафли номга доғ

Миллий ва умуминсоний қадриятлар руҳида улғайган, маънавий ва жисмоний жиҳатдан етук, бир сўз билан айтганда, баркамол авлодини тарбиялашга истиқлолнинг дастлабки кунлариданоқ устозлар вазифалардан бири сифатида қараб келинмоқда. Утган йиллар давомида бу борада кенг қамровли, комплекс чора-тадбирлар ишлаб чиқилиб, амалиётга татбиқ этилди. Бунда замон талаблари даражасида барпо этилган ва жиҳозланган умумтаълим мактаблари, академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари муҳим ўрин тутиб келмоқда.

Халқимиз азалдан мактаб, умуман, таълим муассасаларига муқаддас даргоҳ сифатида қарайди. Уларга ўз фарзандларининг таълим-тарбиясини ишончи топишди. Шу боис ўқитувчи, устоз, мураббийлар эл-юрт ҳурмат-эътиборидаги инсонлар саналашди. Афсуски, туроч курмакисиз бўлмаганлик, улар орасида ўқитувчи, устоз деган номга доғ тушириб келётганлар ҳам учраб турар экан.

Яқин йилларгача Ҳамза туманидаги 216-мактаб меҳнат жамоаси ўз касбиятини фидойилари бўлган ўқитувчилар эканлиги эътирофи этиб келинган. Улар орасида республика бўйича ўтказилган "Ил Ҳақиқатчи" танловини ғолиблари, қатор қўлланмалар, китоблар муаллифлари борлиги билан ҳам мактаб ўзининг нуфузига эга бўлган. Ўз навбатида устозларнинг меҳнати самараси сифатида мазкур мактаб ўқувчилари ичидан фан олимпиадалари ғолиблари этилиб чиққан.

Бундан ўз йил аввал, аниқроғи, 2007 йилнинг июнь ойида 216-мактабга Ҳамза Азизова директор этиб тайинланди-ю вазият бутунлай бошқа томонга ўзгариб кетди.

Раҳбарлики масъулият деб эмас, мўйил пул топиш учун имконият деб ҳисобловчилар тоифасидан бўлиб чиққан Х.Азизова ва ишчи ушбу мактабда ишлаб келётган ўқитувчиларнинг иш ҳақларини ўқитиришдан бошлайди. Турган гапки, аввалига у жамоанинг эътирозига дуч келади. Аммо "раҳбарлик жиловини" маҳкам тутган директор қисқа муддат ичида вазиятни ўз манфаатларига

мослаштириб олади. Бунда унга мактабнинг ҳўжалик ишлари бўйича директор ўринбосари ва газначи лавозимда ишлаб келган Ш.Сатимбоева яқин кўмакдош бўлади.

Аввалига аванс пулларини олишдан маҳрум бўлган ўқитувчилар, кейинчалик ойлик маошларини ҳам ўз вақтида ололмайдиган бўлиб қолишади. Мукофот пуллари-ку бу жамоа учун ушлмас орузга айланади. Ўз маошларини талаб қилган ўқитувчилар директорнинг таъинқилирига учраб, муроа қилишдан ўзга чора топишмайди.

Аванс пулини сўраган ходимлар директордан "аванс ва ойлик маошлар битта қилиб берилади" қабилда жавоб олишган. Умум-халқ байрамлари ёки касб байрамлари муносабати билан берилиши керак бўлган мукофот пуллари ҳақида сўз очган ўқитувчилар эса Х.Азизованинг "қайси қилган меҳнатларинг эвазига мукофот бериш керак" қабилдаги дағдасига дуч келишган. Аҳвол шу даражада етганки, ходимлар ўзларининг қанча маош олишларини ҳам билдирмайдиган, иш ҳақлари гоҳ директор, гоҳ газначи томонидан тўлов ведомостларига имзо қўйдирилмасдан тарқатиладиган бўлиб қолган.

Турган гапки, бу мактабдаги таълим-тарбия жараёнига ҳам ўзининг салбий таъсирини кўрсатмай қолмайди.

Таълим муассасасида бундай аҳвол ортқ давом этиши мумкин эмас эди. Ўқитувчилар мактаб директори Х.Азизованинг хатти-ҳаракатлари юзасидан қонуний

чора қўришни сўраб, туман прокуратурасига мурожаат этишади.

Дастлабки ва суд терговини давомида 216-мактаб директори Х.Азизова 2007-2009 йиллар давомида ушбу мактабнинг ҳўжалик ишлари бўйича директор ўринбосари ва газначиси лавозимда ишлаб келган Шаҳноза Сатимбаева ва бош ҳисобчи Э.Измайловлар билан жиний тил бириктириб, иқтисодиётга оид ва бошқарув тартибига қарши жиноятлар содир этиб келганлиги аниқланган.

Жумладан, Х.Азизова ва Ш.Сатимбаева 2007 йилнинг иккинчи ярим йиллигидан 2009 йилнинг 17 июль кунига қадар аванс ва мукофот пули сифатида берилиш лозим бўлган нақд пул маблағларини банкдан мактаб ходимларига тарқатиш учун олиб, тўлов ведомостларига сохта имзолар қўйиш орқали ўқитувчиларнинг ҳақларини ўзлаштириб келишган. Шу йўл билан улар 36 млн. 739 минг сўм пулни талон-торож қилиб юборишган.

Х.Азизова Ш.Сатимбаева билан ўзаро жиний тил бириктириб, мактабда умуман ишламаган Н.Сатимбаева, Д.Дўстматова, Ю.Отаджанов, Д.Раҳимжонов ва М.Мирзаалимовларнинг исм-фамилияларини табелларга қиритган ва шу йўл орқали 4 млн. 305 минг сўмдан ошиқроқ пуллари растрата қилиш йўли билан ўзлаштириб юборишган.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, 216-мактабга иш қилган жиний шериклар "отдан тулша ҳам эгардан тушмайди"лар тоифасидан экан. Бундай дейишимизга сабаб, туман халқ таълими бўлими томонидан 2009 йилнинг 17 июль кунини Х.Азизова ишдан бўшатилди ва унинг ўрнига мактаб директори вазифасини бажарувчи этиб Г.Талипова тайинланди. Аммо, Х.Азизова ва Ш.Сатимбаева сир бой беришмайди: то текширув кунига қадар унинг ишдан бўшатилгани ҳақида мактаб жамоаси беҳабарлигича қолади.

Хуришд ЖАЛОЛОВ,
Ҳамза туман прокурори

Бу орала Х.Азизова ва Ш.Сатимбаева мактаб директори вазифасини бажарувчи Г.Талипованинг июнь, июль ва август ойлари учун 1 млн. 552 минг 370 сўм миқдоридagi ойлик маошларини тўлов ведомостларига сохта имзолар қўйиш йўли билан ўзлаштириб олишга улгуришган.

Имзоларни сохташтиришнинг устасига айланган Х.Азизова билан Ш.Сатимбаева мактаб ходими Д.Бурхонваннинг 314 минг 672 сўмлик декрет ва 56 минг 80 сўм суюнчи пуллари ҳам ҳеч бир истиҳоласиз ўзлаштириб юборишган. Шунингдек, бошқа ходимларнинг нафақа ва маошлари, жами 8 млн. 671 минг 563 сўм пул тўлов ведомостларидagi имзоларни қалбақлаштириш директори ва унинг ҳўжалик ишлари бўйича ўринбосари чўнтагидан ўрин олган.

Тўлов қайдномаларига сохта маълумотлар қиритиш, бюджет маблағларини талон-торож қилишга одатланиб қолган Х.Азизова ходимлар иш ҳақини ўзлаштириш билангина қаноатланиб қолмаган экан.

Жумладан, у мактаб кутубхонасидаги китобларни ижарага беришдан тушган 2 млн. 664 минг 820 сўм нақд пул маблағларини банк муассасасига топширмасдан, ўз эҳтиёжлари учун сарфлаб юборган. Бунга ҳам қаноат қилмай, мансаб ваколатидан четга чиқиб, 2009 йилнинг май-июнь ойлари давомида мактабни жорий таъмирлаш учун деган баҳонада ўқувчиларнинг ота-оналаридан йилгилан 10 млн. 506 минг 500 сўм пул маблағларини ҳам ўзлаштириб юборган. Ваҳоланки, мазкур мактаб бюджет ҳисобидан таъмирланиши белгиланган мактаблар рўйхатига қиритилган. Нима бўлганда ҳам, таъмирлаш ишларининг бошланиши мактаб директорининг ишта-

ҳасини янада очиб юборган қўриқчи: У ўзининг ҳамтовоғи Ш.Сатимбаева билан тил бириктирган ҳолда 2008 йилнинг 1 августидagi шартномага мувофиқ "Лок бўёқчи" МЧЖдан мактаб таъмири учун сотиб олинган 600 минг сўмлик, 2009 йил 15 июндаги шартномага асосан сотиб олинган 2 млн. сўмлик бўёқ маҳсулотларини ўзлаштириш йўли билан талон-торож қилиб юборган.

Шу тариқа, улар давлат ва жамият, фуқаролар манфаатларига 73 млн. 6872 минг 500 сўмлик зарар етказишган.

Олиб борилган тергов давомида мактаб директори Х.Азизованинг бошқа жиний қилмишлари ҳам фоти бўлди. Жумладан, у айрим фуқароларнинг ишончига қилиб, уларнинг фарзандларини ўрта махсус билим юрларига қиритиб қўйишни ваъда қилиб, фирибгарлик йўли билан пуллариини ўзлаштириб келган. Шу йўл билан у содда ҳамшаҳарларининг жами бўлиб 8 млн. 216 минг сўмдан кўпроқ маблағларига эга чиққан.

Шунингдек, туман прокуратураси томонидан ўтказилган текширишларда туман Халқ таълими бўлимига топширилган "2008-2009 ўқув йилида 9-синф битирувчилари учун берилган шаҳодатномалар ҳақидаги маълумотнома"даги битирувчиларнинг фамилиялари 216-умумтаълим мактабининг 2009 йил 22 июндаги "2008-2009 ўқув йилидаги битирувчиларга шаҳодатномаларни бериш ҳақида"ги педагогик кенгаш қароридagi фамилиялар билан солиштирилганда 20 нафар битирувчининг фамилияларида фарқлар аниқланган. Маълум бўлишича, мактабнинг собиқ директори Х.Азизова томонидан мазкур мактабнинг 9 синфидан 2008-2009 ўқув йилида ўқимаган "битирувчилар"га синф раҳбарларининг имзолари қалбақлаштирилган ҳолда битирув шаҳодатномалари бериб юборилган. Аниқланган ушбу ҳолат юзасидан ҳам ЖКнинг тегишли моддалари билан жиний иш қўзғатилган.

Ҳеч бир жиноят жазосиз қолмайди. Мактабдаги муқаддас даргоҳда жиноятлар содир этиб, ўқитувчи, устоз деган шарафли номга доғ туширилганлиги нисбатан одил суд ўзининг қонуний ҳукмини ўқиди.

Талон-торож қандай жиноят?

Маълумки, жуда кўп жиноятлар замирида ўзгалар мулкини ўзлаштириб, талон-торож қилиш мақсади ётади, яъни жиноятчи ёки жиноятчилар пешона тери тўкмасдан катта бойликларга эга бўлиш, ўзгаларнинг қонуний йўл билан топишган маблағларига эга бўлиб, таралла-белод ур кечириниш учун қабих жиноятларга қўл уришади. Эътиборингизга ҳавола этилаётган воқеа қаҳрамони Хуррам Алланазаров ҳам (исмлар шартли равишда ўзгартирилган) шундай шахслардан бири бўлиб чиқди. У 2004 йилнинг 5 январидан қўлга олингунга қадар Бандихон йўл ҳўжалиги туман пудрат таъмирлаш-фойдаланиш давлат корхонасида директор лавозимда ишлаб келган. Маъсул мансабдор шахс бўлганлигига қарамадан мансаб ваколатини ва маъкеини суйистеъмол қилиб, умумий қасд билан қамраб олинган ва ягона мақсадга йўналтирилган жиноятчи содир этиш учун корхона бош ҳисобчиси Ш.Тожматов, 315-йўл бўлими собиқ бошлиги Ҳ.Холбоев, собиқ бош муҳандис Қ.Эргашев ва бошқалар билан бир гуруҳга бирлашиб, ўзаро жиний тил бириктириб, корхонанинг катта миқдордаги маблағларини ўзлаштириш ва растрата қилиш, яъни сарфлаб юбориш йўли билан талон-торож қилишиб, давлат ва жамиятнинг қону билан қўриқладиган манфаатларига катта миқдорда моддий зарар етказишган.

Одил суд улар содир этган жиноятнинг барча ҳолатларини батафсил ўрганиб чиқиб, тегишли қонуний жазо тайинлади. Шу

боис, келинг, жиноят тафсилотларини таъмирлаб ўтирмайлик. Умуман олганда, жиноят ва жазо руқнидаги мақолаларда, суд очерклариди содир этилган жиноятнинг барча тафсилотларини таъмирлаш фойдалан кўра кўпроқ зарар ҳам келтириши мумкин, чунки у потенциал жиноятчиларга, яъни жиноят содир этишга мойил шахсларга ўзига хос дастуриламал бўлиб хизмат қилиш мумкин.

Ушбу хандда гапимизга исбот бўладиган мазмун муассас:

"Суд мажлиси пайтида судья судланувчидан сўради: — Айбланувчи, сиз жабрланувчи яшайдиган тўрт қаватли уйнинг томига чиқиб, ўзингиз билан олиб келган, ситир боғалайдиган ўр беш метрча узунликдаги арқоннинг бир учини томдаги умум-фойдаланадиган телеантеннанинг трубагага боғлаб, бир учини белингизга боғлаб, том четига келиб, алпинистлар каби деразалар ёнидан учинчи қаватга тушиб, учинчи қаватдаги жабрийдйидан очик деразасидан унинг уйига кириб, барча қимматбаҳо тақинчоқларни чўнтагингизга солиб, яна алпинистлар каби томга кўтарилиб, унинг бошқа бурчагидagi люкдан поёсизга тушиб кўчага чиқиб кетдингизми?"

— Йўқ, жаноб судья, мен жабрийда опаноннинг қалитларини жиноятдан ўн кун илгари сумкасидан ўйриб олиб, зудлик билан мумга шаклини тушириб, сўнг "опанон", қалитларингизни тушириб қўйдим", деб қайтариб бергандим. Сўнгра ўша

шакл бўйича қалит ясаптириб, опа уйда йўқ пайтида эшикдан кирганман. Аммо лекин сизнинг усулингиз ҳам чакки эмас".

Энди талон-торож қилиш қандай жиноят эканлигини кўриб чиқайлик. Юқориди айтганимиздек, кўпгина жиний ҳаракатлар замирида талон-торож қилиш мақсади ётади. Қонунида айтилишича, талон-торож қилиш бировнинг мулкни ўзининг ёки бошқа шахсларнинг фойдаси учун, мулкдорга ёки ушбу мулкнинг бошқа эгасига зарар келтириб, қонунига хилоф равишда, ҳақ тўламай олиб қўйишдир. Талон-торож қилиш кўп маъноли тушунча бўлиб, мулкка қарши жиноятларнинг маълум бир гуруҳини, яъни босқинчилик, талончилик, ўғирлик, ўзлаштириш ёки растрата қилиш йўли билан талон-торож қилиш, фирибгарлик ва бошқаларни ўз ичига олади. Талон-торож қилишнинг объекти ҳар доим ўзганинг мулкдир. Объектив томондан талон-торож қилиш ўзганинг мулкни қонунга зид равишда, текинга ўзининг ёки бошқа шахсининг фойдаси учун олишда ифодаланади. Ўзбекистон Республикаси Жазо қонунчилигида талон-торож қилиш билан боғлиқ жиноятлар учун жавобгарлик белгиланишида унинг

Равшан НОМОЗОВ,
Сурхондарё вилоят прокуратураси
бўлим катта терговчиси
Йўлдош ПАРДА, "Huquq"

қайси усул билан содир этганлигига эътибор қаратилади.

Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексига шарҳлар (Тошкент — "Илм зие" 2006 йил. Махсус қисм. 221-бет)да ёзилишича, "ЖКда талон-торож қилишнинг қуйидаги шакллари қўзда тутилган: 1) босқинчилик (ЖКнинг 164-моддаси); 2) товланчилик (ЖКнинг 165-моддаси); 3) талончилик (ЖКнинг 166-моддаси); 4) ўзлаштириш ёки растрата қилиш йўли билан талон-торож қилиш (ЖКнинг 167-моддаси); 5) фирибгарлик (ЖКнинг 168-моддаси); 6) ўғирлик (ЖКнинг 169-моддаси). Ҳар қандай талон-торож қилишнинг зарурий белгиси унинг ҳуқуққа хилофлигидир.

Муомалага лаёқатли ҳамда қонунида қўрсатилган ёшга тўлган ҳар қандай шахс талон-торож қилиш субъекти бўлиши мумкин. Субъектив томондан бу жиноятлар тўғри қасд билан содир этилади. Жиноят мотиви эса гаразғўйликдир. Ўзганинг мулкни талон-торож қилишнинг тугалланган вақти талон-торож қилишнинг шаклига боғлиқдир. Кўпгина ҳолларда талон-торож қилиш айбдор ўзганинг мулкни эгаллаш ва ушбу талон-торож қилинган мулкни ўзининг хоҳишича ҳақиқий тасарруф этиш (сотиб, яшириш, алмаштириш) имконияти пайдо бўлган вақтдан бошлаб тугалланган ҳисобланади. Шунинг учун агар айбдор ўзганинг мулкни қўлга қиритган бўлса-ю, бироқ ҳали уни ўз мулки сифатида тасарруф этиш имкониятига эга бўлмаса, қилиш талон-торож қилишга суиқасд тарикасида квалификация қилиниши лозим. Босқинчилик ва товланчилик ҳоллари бундан мустасно, яъни ўзганинг мулки босқинчилик ёки товланчилик йўли билан қўлга қиритилган дамдан бошлаб жиноят тугалланган ҳисобланади.

«Асака» банк: кенг қамровли фаолият

Маълумки, давлатимиз раҳбарининг ташаббуси билан амалга оширилаётган банк тизимини ислоҳ қилиш ва эркинлаштириш, жаҳон иқтисодий инқирози даврида, банклар ишини янада такомиллаштириш, молия муассасаларининг ишлаб чиқариш тармоғини қўллаб-қувватлашга жалб этиш бугуннинг долзарб вазифаларидан бири бўлиб қолмоқда.

Соҳага кўрсатилётган эътибор ва ғамхўрлик туфайли аҳолининг банкларга бўлган ишончи мустаҳкамланиб бормоқда. «Асака» банки ҳам 2010 йилнинг ярим йиллиги мобайнида муайян ишлар амалга оширилиб, ижобий натижаларга эришилди.

Жумладан: Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2008 йил 13 ноябрдаги «Асака» Давлат-акциядорлик тижорат банкининг инвестициявий фаоллигини янада ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги 998-сонли Қарорига асосан «Асака» банк устав капитал 300 000 млн. сўмга етказилди. Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2010 йил 6 апрелдаги «Банк тизими молиявий барқарорлигини янада ошириш ва инвестицион фаоллигини кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги 1317-сонли Қарори ижросини таъминлаш, яъни «Асака» банк умумий капитал 2011 йил 1 январга қадар яна 85,7 млрд. сўмга ошириш масаласи жорий йилнинг 24 июнида жорий йилнинг 24 июнида бўлиб ўтган «Асака» банк акциядорлари йиғилишида муҳокама қилиниди ва тегишли қарорлар қабул қилинди.

Банкнинг умумий капитал 372,96 млрд. сўмга етказилиб, ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 25% га ва йил бошига нисбатан 4,37% га ошди.

Жорий йилнинг 1 июль ҳолатига, банкнинг жами активлари 2,3 трлн. сўмни ташкил қилиб, жорий йилнинг бошига нисбатан 26% га ва ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 44% га ошган. Даромад келтирувчи активлар 1,8 трлн. сўмни ташкил қилиб, умумий активларнинг 77,9% ини ташкил этди.

Жорий йилнинг 1 июль ҳолатига аҳоли маблағларининг банк омонатларидаги қолдиғи 173,8 млрд. сўмни ташкил этиб, бу кўрсаткич 2010 йилнинг 1 январига нисбатан 16,4 млрд. сўмга ёки 110% кўпайди.

Ҳозирги кунга келиб, банкда 69 турдаги миллий ва хорижий валютадаги омонатларга аҳоли маблағлари жалб қилинмоқда.

Ҳисобот санасига мижозлардан жалб қилинган депозитлар 1,17 трлн.сўмни ташкил қилиб, йил бошига нисбатан 125,12 млрд.сўмга ёки 110,6% га ва ўтган йилнинг шу даврига нисбатан эса 315,7 млрд.сўмга ёки 127%га ошди.

Банк даромадларининг умумий миқдори ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 152,6% га кўпайди.

Банкнинг кредит қўйилмалари ва унга тенглаштирилган молия хизматларининг ҳажми 1,4 трлн. сўмни ташкил қилиб, жорий йилнинг бошига нисбатан 20,2% га ва ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 44% га ошди.

Ҳисобот даврида асосий эътибор иқтисодиётнинг реал сектори корхоналари қўллаб-қувватлаш, экспорт ва импорт ўрнини босувчи маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи корхоналарга қаратилиб, уларга 186 млрд. сўм миқдорда кредитлар ажратилди ва 42,2 млрд. сўм миқдордаги 49 та банк афолатлари берилди.

Янги ишлаб чиқаришни ташкил қилиш ҳамда бизнесни кенгайтириш мақсадларига банк томонидан 64 млрд. сўмлик 23 та инвестиция лойиҳаси, яъни паррандачилик ва қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга, сервис соҳасини ҳамда озиқ-овқат тармоқларини молиялаштиришга йўналтирилди.

Халқ хўжалигини модернизация қилиш, техник ва технологик жиҳатдан янгилаш мақсадида банк томонидан 2010 йилнинг биринчи ярим йиллигида 5 та лойиҳа бўйича 52,7 млрд. сўм миқдорда узок муддатли инвестиция кредитлари ажратилди ва улар бўйича яна 42,3 млрд. сўмлик лойиҳа молиялаштирилди.

2010 йилга мўлжалланган Инвестиция дастурига асосан, 167,9 млрд. сўмлик 13 та лойиҳанинг молиялаштирилиши белгиланган. Шунингдек, 65,1 млрд. сўм маблағ эквивалентидаги лойиҳа молиялаштирилди.

2010 йилга мўлжалланган Давлат маҳаллийлаштириш дастурига асосан банк томонидан ҳисобот даврида 4,3 млрд. сўмлик 3 та лойиҳа бўйича молиялаштириш очилди. Шундан ўзлаштирилган кредит суммаси 3,6 млрд. сўмни ташкил этди.

Жорий йилнинг охиригача қўшимча равишда каминда 130 млрд. сўмлик узок муддатли кредитлар ажратилиши кўзда тутилган.

Шунингдек, 2010 йилга мўлжалланган Навоий эркин иқтисодий зонасини ривожлантириш мақсадида, банк томонидан 34,3 млрд. сўмлик 4 та лойиҳанинг молиялаштирилиши маълумланди ва шундан 3 та лойиҳанинг 12 млрд. сўмлик қисми молиялаштирилди.

Банк томонидан Хусусий Секторни Ривожлантириш Ислон Корпорацияси, Коммерцбанк, Жанубий Корея

Эксимбанки кредит линиялари жалб қилиниди ҳамда «Асака» банки ва Осиё Тараққиёт Банки ўртасида савдони молиялаштириш соҳасидаги ҳамкорликни ривожлантиришга йўналтирилган иккита битим имзоланди.

Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларини кредитлаш учун 2010 йилнинг ўтган 6 ойи мобайнида 178,5 млрд. сўм кредитлар ажратилган бўлиб, ўрнатилган режа топшириқ 134,4 фоизга бажарилган. Ушбу кўрсаткич ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 1,7 марта кўпдир.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1047-сонли Қарорига асосан озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқарувчи корхоналарни моддий қўллаб-қувватлаш мақсадида ҳисобот даврида 49,5 млрд. сўмлик кредитлар ажратилди ва лизинг хизматлари кўрсатилиб, ўрнатилган режа 235 фоизга бажарилган бўлса, йиллик режа 116 фоизга бажарилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2009 йил 28 январдаги 1050-сонли Қарорига асосан ноозиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи корхоналарга ҳисобот даврида 27,7 млрд. сўм миқдорда кредит маблағлари ажратилди ва кўрсаткич ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 2,3 баробарга ёки 15,5 млрд. сўмга кўпайди.

Банк балансига олинган 37 та корхонадан бугунги кунга келиб 21 тасининг мол-мулклари ва банк томонидан 7 та собиқ банкрот корхоналар негизда ташкил этилган 5 та шўъба корхоналар, янги инвесторларга 113,6 млрд. сўмга сотилиши таъминланди. 3 та инвестор томонидан 4,3 млрд. сўмлик шартнома мажбуриятлари тўлиқ бажарилди.

Шу йилнинг 1 июль ҳолатига кўра 9 та шўъба корхоналарининг ишлаб чиқариш фаолияти тикланган бўлиб, уларда 5,9 млрд. сўмлик тайёр маҳсулот ишлаб чиқарилиши ва 2,2 млн. АҚШ доллар миқдорда маҳсулот экспорт қилиниши таъминланди. Яратилган янги иш ўринларининг сони ўтган йилга нисбатан 1,6 маротаба ўсди.

2010 йил 1 сентябргача яна 4 та банкнинг шўъба корхоналарида ишлаб чиқариш фаолиятининг тикланиши кўзда тутилган.

Аҳоли бандлигини таъминлаш мақсадида 2010 йилнинг биринчи ярим йиллиги мобайнида «Асака» банки томонидан жами ажратилган кредитлар ва молиялаштирилган лойиҳалар эвазига 8900 та янги иш ўринлари яратилди. Жорий йилнинг охиригача ажратилган кредитлар, молиялаштирилган лойиҳалар ва кўрсатилган лизинг хизматлари эвазига яна 10 000 тадан ортиқ янги иш ўринлари яратилиши режалаштирилди.

Банкнинг стратегик мақсади мижозларга максимал даражада қулайликлар яратиш, жаҳон талабига жавоб берадиган янги хизмат турларини ишлаб чиқиш, хорижий инвестицияларни жалб қилиш, банкнинг рақобатбардошлигини ошириш, банклараро мавқеини кўтариш ва халқаро ҳамкорликда ўз фаолиятини юритишга йўналтирилган. «Асака» банк аҳолининг ишончли ҳамкорига айланиш, уларнинг турмуш даражасини янада ошириш учун қулай хизмат турларини ишлаб чиқиш устида доимий излашларни олиб бормоқда. Айнаун ушбу таъмоий банк муваффақиятининг калити бўлиб хизмат қилмоқда.

Коррупцияга қарши кураш

Тожикистонда порахўрликдан холи бўлган бирорта ҳам олий ўқув муассасаси қолмади, дея маълум қилди давлат молиявий назорат ва коррупцияга қарши кураш Агентлиги директори Фаттоҳ Саидов. Унинг "Азия-Плюс" ахборот агентлигига таъкидлашча, пора олиш усуллари борган сайин мураккаблашиб бормоқда. Жумладан, пуллар бир нечта воситачилар орқали етказиб берилапти. Унинг сўзларига қараганда, таълим соҳасида коррупция билан боғлиқ 36 та жиноят қайд этилган. Олий ўқув юртларининг 7 нафар ўқитувчиси пора олганлиги учун қўлга олинган. Уларнинг орасида Тадбиркорлик институти қабул комиссияси раисининг муовини ва Санъат институти қабул комиссияси аъзоси ҳам бор. Шунингдек, Тожикистон Тижорат Университети ўқитувчиларидан бири ҳам имтиҳонда баҳо қўйиб бериш эвазига ҳар бир талабадан 130 сомонидан талаб қилгани учун қўлга олинган. Саидовнинг айтишича, мамлакатнинг нуфузли олий ўқув юртларига кириш учун бериладиган пора миқдори 15-20 минг долларни ташкил этади.

Чегарадаги отишма

3 август кuni Ливан-Исроил чегарасида тўқнашув юз берди. Отишмалар оқибатида тўрт нафар ливанлик (уч ҳарбий ва журналист) ҳамда юқори мартабали исроиллик зобит ҳалок бўлган.

Зиддият келиб чиқишига эса чегарани қўриқлаётган ливанлик ҳарбий хизматчиларнинг Исроил соқчисини Ливан ҳудудига ўтди деб ҳисоблаб, унга қарата ўт очгани сабаб бўлган. Бунга жавобан исроилликлар Ливанга қарата бир нечта ракета отишган.

Исроил оммавий ахборот воситаларининг хабар қилишича, чегарага ўрнатилган тўсиқ ҳар доим ҳам чегара чизигига мос келавермайди. Аниқланишича, исроиллик аскарлар тўсиқдан ўтишгану, лекин Ливан ҳудудига қадам босишмаган экан.

Бироқ шунга қарамай Ливан раҳбарияти содир бўлган воқеани Исроил томонидан уюштирилган босқинчилик ҳаракати, деб баҳолади ва бунга халқроқ ҳамжамиятининг аралашувини талаб этди.

33 киши ҳалок бўлди

Ўтган кuni Франс Пресс Агентлигининг хабар қилишича, Ироқнинг Кут шаҳрида содир этилган йирик қўпуровчилик ҳаракати оқибатида 33 киши ҳалок бўлган, 85 киши яраланган.

Бу шаҳар Бағдоддан 160 километр узоқликда жойлашган. Полиция маълумотларига қараганда, маҳаллий вақт билан тахминан кечки соат 18:00да гавжум кўчада бир-биридан 10 метр узоқликда турган минилаштирилган иккита автомобиль бир вақтнинг ўзига портлатиб юборилган. Ҳалок бўлганлар орасида ёш болалар ҳам бор.

Шу кунгик "Ал-Қоида" жангарилари яна икки марта ҳуқуқ-тартибот посбонларига ҳужум уюштиришди. Бағдодда ҳусусий қўриқлаш компаниясининг 9 нафар ҳолими террорчилар томонидан ўлдирилди. Мансур шаҳрида эса 5 нафар полициячи жангарилар ўқидан ҳалок бўлди.

АҚШ Президенти Барак Обама америкалик ҳарбийлар бу давлат ҳудудидан илгари белгиланган жадвалга мувофиқ олиб чиқиб кетилишини ва 2010 йил охирига қадар Ироқда дипломатларни сақлаб туриш, маҳаллий ҳуқуқ-тартибот органлари ходимларини ўқитиш учун унча катта бўлмаган ҳарбийлар контингенти қолишини маълум қилганидан сўнг "Ал-Қоида" жангариларининг фаоллиги кучайган.

Интизомсиз жамоалар жазоланди

Испания ва Голландия терма жамоалари ЖАРда бўлиб ўтган жаҳон чемпионатининг финалида ўйинчиларнинг интизомсизлиги учун жарима жазосига тортилди. Футболчилар кўполликка йўл қўйганлиги учун Голландия футбол федерацияси 15 минг швейцар франки (14 480 доллар), Испания федерацияси эса 10 минг франк (9650 доллар) тўлайдиган бўлди. ФИФАнинг назорат-интизом қўмитаси ана шундай қарор чиқарди. Маълумки, финал учрашувида Голландиянинг саккиз нафар ўйинчисига сариқ карточка кўрсатилган. Жон Хейтинга чиқариб юборилган эди. Испания терма жамоасида беш нафар футболчи сариқ карточка кўрсатилган.

ФИФА қондасига кўра, баштарти, беш нафар ёки ундан ортиқ футболчиларга сариқ карточка кўрсатилса, жамоага интизомсизлиги учун жарима солинади.

Интернет хабарлари асосида Бахтиёр НАЗАРОВ тайёрлади

ЭЪЛОН • ЭЪЛОН • ЭЪЛОН • ЭЪЛОН • ЭЪЛОН • ЭЪЛОН • ЭЪЛОН • ЭЪЛОН • ЭЪЛОН • ЭЪЛОН • ЭЪЛОН • ЭЪЛОН • ЭЪЛОН • ЭЪЛОН • ЭЪЛОН

«Respublika Mulk-Auksioni» ДК Фарғона вилояти филиали очик аукцион ва танлов савдоларига таклиф қилади!

1. 2010 йил 6 сентябрь кuni соат 14:00 дан бошлаб бошлангич баҳоси босқичма-босқич олиб бориши тартибидagi очик аукцион савдосига қуйидаги объектлар қўйилади.

1. Маргилон шаҳар "Мустақиллик" МФЙ, Н.Холматова кўчаси 65 "а"-уйда жойлашган "Дўстлик-Маргилон" қўшма корхонасининг Низом фондидagi 48,0 фозс давлат улуши. Асосий фаолият тури ёғочни қайта ишлаш. Қуйидаги биналардан иборат: ишлаб чиқариш цехи, пилорама биноси, пилорама навеси ва ертўласи, ишчилар биноси 3 та, айвон. Барча коммуникациялар мавжуд. Бошлангич баҳоси - 144 580 000 сўм.

2. Ўзбекистон тумани Қўмобости қишлоғида жойлашган туман ветеринария бўлимига қарашли 1985 йилда и/ч, жигарранг "ВА3-21063" русумли, д/р 15 АГ 587 бўлган автотранспорт воситаси. Бошлангич баҳоси - 637 653 сўм.

Ушбу кuni сотилмай қолган объектларнинг такрорий аукцион савдоси 2010 йил 14, 21, 28 сентябрь кунлари соат 14:00дан бошлаб ўтказилади. Аукционда қатнашиш истагани билдирган талабдорлардан аризалар қабул қилиш савдо бошланишидан 3 (уч) соат олдин тўхтатилади.

Аукцион савдолари Фарғона шаҳри, Ал-Фарғоний кўчаси 43-уй 1-қават 43-хонада ўтказилади.

II. 2010 йил 8 сентябрь кuni соат 10:00 дан бошлаб, бошлангич баҳоси босқичма-босқич олиб бориши тартибидagi очик аукцион савдосига Учкўприк тумани "Кенасга" ҚФЙ, "Раҳматилло" қишлоғидан ҳар бир ер майдонининг сатҳи 0,04 га дан иборат 15 та ер майдони қўйилади. Ҳар бир ер майдонининг бошлангич баҳоси 123 840 сўм.

Ер майдонлари бўйича жисмоний шахслардан аризалар қабул қилиш аукцион савдоси бошланишидан 3 (уч) кун олдин тўхтатилади. Ушбу кuni сотилмай қолган ер майдонларининг такрорий аукцион савдоси 2010 йил 16, 23, 30 сентябрь кунлари 10:00дан бошлаб ўтказилади. Аукцион савдоси, Учкўприк туман ҳокимлигининг мажлислар залида ўтказилади.

Аукцион савдоларида қатнашиш истагани билдирган талабдорлар закатат келишуви тузилганидан сўнг қуйида кўрсатилган ҳисоб рақамига объект бошлангич баҳосининг 15 (ун беш) фозидан кам бўлмаган миқдорда закатат пули тўлашлари ва қуйидаги ҳужжатларни топширишлари керак.

Аукцион савдоларида қатнашиш учун талабдорлар қуйидаги ҳужжатларни 2 нусxada топширишлари керак: юридик шахслар давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома нусхасини, жисмоний шахслар паспорт нусхаси, закатат пули тўланганлиги ҳақида тўлов ҳужжати нусхаси, ваколатли шахс қатнашса, ўрнатилган тартибда расмийлаштирилган ишончнома.

III. Қўшимча сармоя киритиш мажбуриятини олиш тартибидagi танлов савдосига Охунбобоев тумани, "Охунбобоев" ҚФЙ, "Хотинарик" қишлоғида жойлашган Охунбобоев туман ҳокимлиги балансидаги, собик туғруқхонанинг ёрдамчи бино ва ишчиотлар бири қисми қўйилади. Амалда фодаланмаётган ер майдони 4700кв метр. Ошхона, ёрдамчи бино, 2 та омборхона, 3 та навес ва ҳоҳатхонадан иборат. Барча коммуникациялар мавжуд.

Танлов шартлари: - энг кам инвестиция киритиш шарти 25 000 000 сўм
Бошлангич баҳоси - 44 122 000 сўм.
Танлов савдоси ва талабдорларнинг таклифлари билдирилган конвертларни очиш Фарғона шаҳри, Ал-Фарғоний кўчаси 43-уй, 48-хонада "Respublika Mulk-Auksioni" ДК Фарғона вилояти филиалининг савдолар залида 2010 йил 6 сентябрь кuni соат 15:00 дан бошлаб бўлиб ўтади.

Ҳужжатларни қабул қилиш савдо ўтказиладиган вақтдан 3 (уч) соат олдин тўхтатилади.

Танлов ҳужжатлари, уларга тўлов амалга оширилганидан кейин ҳамда тўловни амалга оширилганлигини тасдиқловчи ҳужжат

нусхаси тақдим этилгандан сўнг олиниши мумкин. Танлов савдоси голиби савдо ўтган кундан бошлаб 20 иш кuni ичида сотувчи билан давлат активини олди-сотида шартномасини тузади. Ушбу кунда танлов савдоси бўлиб ўлмаган деб эътироф этилса, такрорий танлов савдоси ва талабдорларнинг таклифлари билдирилган конвертларни очиш 2010 йил 4, 19 октябрь кунлари соат 15:00 дан бошлаб бўлиб ўтади. Танлов ҳужжатлари рўйхати қуйида берилган.

Танлов савдоларида қатнашиш истагани билдирган шахслар закатат келишуви тузилганидан сўнг объект бошлангич баҳосининг 15 (ун беш) фозис миқдорда закатат пулини ва танлов ҳужжатлари учун Ўзбекистон Республикасида белгиланган энг кам ойлик иш ҳақининг икки баравари миқдоридagi тўловни қуйида кўрсатилган ҳисоб рақамига тўлашлари шарт.

"Respublika Mulk-Auksioni" ДК Фарғона вилояти филиалининг банк реқвизитлари: ОАТ "Турон" банк Фарғона бўлими МФО: 00498 ИИН: 206761326, х/р 20210000704537599019.

Қўшимча маълумот ва танлов ҳужжатларини олиш манзили: Фарғона шаҳри, Ал-Фарғоний кўчаси, 43-уй 1-қават 48,50-хоналар "Respublika Mulk-Auksioni" ДК Фарғона вилояти филиали.
Тел: 224-51-74, 229-70-20

«Respublika Mulk-Auksioni» ДК Самарқанд вилоят филиали очик танлов савдоларига таклиф этади!

Қўшимча сармоя киритиш мажбуриятини олиш тартибидagi танлов савдосига Самарқанд вилояти, Каттақўрғон туманида жойлашган 773-сонли болалар богчаси" қўйилади.

Танлов савдосининг асосий шартлари: объектни сотиб олиш бўйича энг юқори миқдордаги сотиб олиш баҳосини ва энг юқори миқдорда қўшимча сармоя киритиш, келгусида фаолият туруни сақлаб қолиш.

Бошлангич баҳоси - 43 228 250сўм.
Танлов савдоси ва талабдорларнинг таклифлари билдирилган конвертларни очиш 2010 йил 16 сентябрь кuni соат 11:00 дан бошлаб Самарқанд шаҳри, Бўстон Сарой кўчаси, 85-А/уй. Давлат мулки қўмитаси Самарқанд вилоят ҳудудий бошқармаси биносида бўлиб ўтади.

Талабдорлардан аризаларни қабул қилиш савдо бошланишидан 3 (уч) соат олдин тўхтатилади.

ТАНЛОВ савдосига қатнашишни истаган сармоядорлар ўз инвестиция таклифлари ва қуйидаги ҳужжатларни топширишлари шарт:

Танлов қатнашчисининг талабномаси; танлов савдосида иштирок этиш учун "закатат" пули тўғрисидаги келишув;

Таъсис ҳужжатлари нусхалари (Низом, таъсис шартномаси, гувоҳнома) хорижий сармоядорлар-ҳуқуқий шахслар учун Ўзбекистон элчихонаси ёки улар вакил бўлган давлатнинг Ўзбекистондаги элчихонаси тасдиқлаган таъсис ҳужжатлари нусхалари (нотариал тасдиқланган ҳолда); сармоядорга хизмат кўрсатуви банкнинг (ёки халқаро аудиторлик хизматининг) маълумотномаси; танлов савдоси объектини сотиб олиш учун сармоядор таклиф этаётган маблаг ва уларни тўлаш муддатли, қўшимча инвестиция киритиш миқдори, уларни тўлаш шакли, муддати ва шартлари ҳамда бошқа қўшимча ҳужжатлар аниқ кўрсатилган бизнес-лойиҳалар (икки нусхадagi оғзи ёпиштирилган ва сармоядор томонидан муҳрланган ва имзоланган конвертларда бўлиши шарт); закатат пули тўланганидан ҳақида тўлов ҳужжатининг нусхаси ва талабдор реқвизитлари; жисмоний шахслардан паспорт нусхалари; ваколатли вакилнинг танловда қатнашиш учун қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган ишончнома, шахсини тасдиқлайдиган ҳужжат нусхаси ва бошқалар илова қилинган ҳолда.

Ҳужжатлар шахсан ваколатли вакил топшириши ёки почта хизмати орқали жўнатилиши, шунингдек, ҳар бир инвестиция таклифи ва унинг ҳар бир саҳифаси, шахсан ваколатли шахс томонидан имзоланиши лозим.

Ўтганларнинг охириги обод бўлсин!

Тошкент шаҳар прокуратураси жамоаси Яқсасарой туман прокурорининг ёрдамчиси Эшмат Усмоновга акаси

Абдурашид УСМОНОВнинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради

Сурхондарё вилоят прокуратураси жамоаси Шўрчи туман прокурорининг ўринбосари Халматжон Кулиевага акаси

Салима КУЛИЕВАНING вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади

Sotuvda
kelishilgan narxda